Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

N:R 26 (1069) TORSDAGEN DEN 27 JUNI 1907 20:DE ÅRG.

IDUN
ILLUSTRERAD TIDNING FÖR KVINNAN OCH HEMMET
GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

De förnämas artist

Något om en svensk målare i England.

TILL DE SVENSKAR, som i utlandet sökt och funnit användning för sina kunskaper och talanger, hör äfven artisten B. Kronstrand, som i England gjort en för en svensk artist tämligen enastående karriär. Föga känd i sitt hemland, blir han för flertalet af våra läsare en ny bekantskap, men alla de, som ha intresse af att följa landets söner i deras arbete utom landets gränser, göra den utan tvifvel med nöje.

ARTISTEN Bror Kronstrand, som numera har den säkerligen lika angenäma som inbringande sysselsättningen att med pastellkritor eller pensel föreviga dragen af notabla herrar och damer ur den engelska societeten, såg dagens ljus i Mariestad 1875. År 1890 afslutade han sina bokliga studier vid stadens läroverk och kom i boktryckerilära. Genom landshöfding Sjöcronas bemedling blef han ett par år senare anställd hos dekorationsmålarne Berg och Bockander i Stockholm. Under de tre år han arbetade hos dem utvecklade han genom studier sin gryende talang därhän att han kunde antagas som elev vid konstakademien 1895. Efter afslutade studier där begaf sig den unge företagsamme konstnären till Paris, och från Paris for han på vänners inrådan till England, där hans lycka väntade honom. På rekommendation af den bekante etsaren Axel Tallberg fick han fritt studera hos Stanhope Forbes, en berömd engelsk målare, som har en studiekoloni i Cornwall. En god start var alltså gjord, och den unge svensken bar inom sig förutom sin talang äfven den smartness, som blef hans bundsförvant, när det sedan gällde att slå sig igenom.

Det berättas, betecknande nog, att en af Kronstrands första mandater, sedan han kommit upp till London 1904, var att rita af alla medlemmarna i någon klubb och förära samlingen, 78 nummer stark, till klubben i fråga. Porträtten måste ha varit bra, Kronstrand blef hedersledamot och fick beställningar.

Han försökte sig samtidigt på att teckna karikatyrer af kända engelska samtida, lyckades väcka förargelse och en viss uppmärksamhet, till följd hvaraf han fick anbud om engagemang som tecknare vid flere engelska tidningar.

Lyckad tecknare, men samtidigt en elegant porträttör, har vår mondäne landsman, som nämnts, numera sin kundkrets inom den högsta engelska societeten. Han har bl. a. målat lord Rayleigh, lord Kelwin och markisinnorna af Salisbury och d'Hautpoul.

Hemligheten med hans framgång tyckes vara den elegans och verve, hvarmed han tecknar och målar dessa korrekta igenknäppta gentlemän och den träffsäkerhet, hvarmed han fäster på duken de vackra engelska societetsdamernas finskurna drag. I de gamla murgrönsbevuxna slotten rundt om i landet komma alltså i gallerierna med porträtt af ädlingar från Elisabeths tid och framåt, bland signaturer kanske sådana som Romney och Gainsborough att synas taflor signerade af f. d. boktryckarlärlingen från Mariestad.

Det är ganska länge sedan man hörde omtalas, att hr K. funderade på att resa till Indien, där en underskön infödd prinsessa, som vid ett besök i London gjort bekantskap med honom, väntade på att få sina bronsfärgade drag och blixtrande ögon förevigade i olja. Och det sades, att artisten under samma resa också ämnade glädja den amerikanska kontinenten med ett besök för att likt en ännu berömdare landsman, Anders Zorn, tillfredsställa excentriska dollarprinsessors törst efter att bli porträtterade.

Men ännu är dock Kronstrand enligt senaste underrättelser kvar i England, där han målar för brinnande lifvet. Prinsessan Henry af Battenberg, drottningens af Spanien moder, har sålunda beställt sitt porträtt och så har bland andra berömdheter äfven den store Marconi, som bekant genom släktskap och giftermål befryndad med engelska familjer.

Naturligtvis kan han ej resa från sådana kunder, och medan han målar i England, får den sköna prinsessan Tata vänta i Indien.

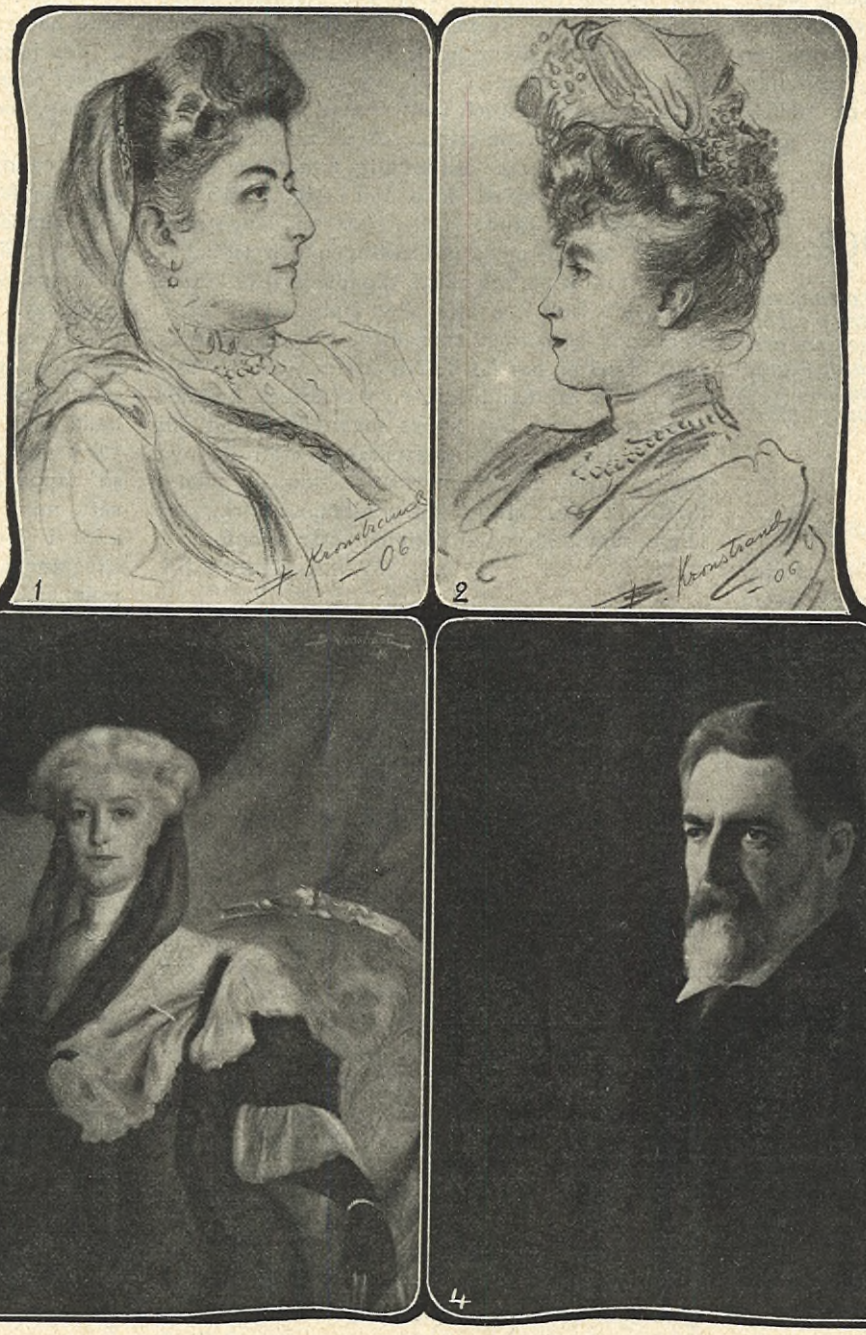

KONSTVERK AF B. KRONSTRAND. 1 O. 2. DAMPORTRÄTT I SVARTKRITA. 3. FÖRFATTARINNAN MRS TRUSLOVE. PORTRÄTT I OLJA. 4. PROFESSOR FLINDERS PETRIE, EGYPTOLOG. PORTRÄTT I OLJA.

ARTISTEN B. KRONSTRAND.
A. BLOMBERG FOTO.

Men när en gång resan blir af, skulle vår icke minst för sitt gentlemannalika uppträdande omtyckte landsman komma att företaga en världsomsegling. Det är all anledning förmoda, att framgången i så fall skulle följa honom äfven på denna färd. Ty konstnärer, vare sig de föra pensel, mejsel eller penna eller räcka sin konst från teatertiljorna, finna förstående och öppna dörrar så godt som öfver hela världen, när de en gång slagit igenom. Artisten Kronstrand hör visserligen icke till de stora genierna, hvilkas alstring för öfrigt kan vara dubiös nog ibland, men han är en smidig talang — och han är på modet, och det har också sin betydelse.

1906, 1907 och 1908.

DEN FRAMGÅNG, som nu senast de norska kvinnorna rönt i sina sträfvanden efter medborgerlig fullmyndighet — och hvars värde som prejudikat icke minst de svenska kvinnorna uppskatta — har föranledt författarinnan till nedanstående reflexioner, hvilka bäras af förhoppningsfullhet och segervisshet.

"La lumière vient du Nord."

I SISTA DAGARNE af maj 1906 nåddes svenska kvinnor af ett bud österifrån, som hos dem väckte glad medkänsla och nya förhoppningar om egna sträfvandens framgång. I vårt gamla systerland, där efter år af förtryck och våld en nationell vår brutit in, hade sekelgamla fördämningar af fördomar och traditioner brustit för en ny tids friska källsprång. Finland hade upphäft sina döttrars politiska omyndighetstillstånd och gifvit dem rösträtt och valbarhet. I nöd och sorg och kamp för hvad, som var dem kärt, hade finska kvinnor känt att begreppet hem icke blott var den egna stuguvrån, utan omfattade hela deras land, att de hade familjeplikter icke blott mot några få älskade individer, utan mot hela sitt folk, vid hvars öde de hängde samman med sina innersta hjärtefibrer. Starkt, modigt och offervilligt hade kvinnorna gjort sin insats i kampen för Finlands nationella bestånd. Och när ljusningen inträdde, och det gällde att bygga upp ett nytt Finland, så starkt och fast som möjligt, så stod det klart för alla, att man icke hade råd att försmå halfva nationens hjälp i det arbetet. Det lilla landet, som är kulturens utpost i öster, hade lärt sig förstå den sanningen, att ett litet folk måste samla *alla* sina krafter för att kunna behålla rätten att lefva sitt eget lif. Icke en enda stämma höjde sig mot kvinnornas fulla medborgarskap, då språnget togs från fyrstånds-representation till ett rent enkammarsystem och allmän rösträtt och valbarhet. Som ett nödvändigt moment i det finska nydaningsarbetet betraktades kvinnorösträttens införande, men därjämte var reformen ett naturligt uttryck för den finske mannens fullödiga aktning för kvinnan som människa och arbetskamrat.

Ett år har gått. Den kvinnliga rösträttens idé har gjort ännu en landvinning i norden. Denna gång är det västerifrån, som budskapet kommit. Norges kvinnor ha vunnit politisk rösträtt. Af konstitutionskommitténs nio medlemmar, som haft till uppgift att pröfva olika förslag om politisk rösträtt för kvinnor, var det blott en, som var emot reformen. Matt och utsliten verkade ock den argumentation, som under stortingsdebatten presterades emot saken. En gången tids förkrympta kvinnoideal *måste* förkastas i ett land, hvars diktare skapat så många härliga, andligen fullvuxna kvinnotyper, där Tora Parsbergs skald gifvit diktens lif åt en kvinna, stor i tanke som i känsla, stark och öm och med den klara, vida intelligensens förståelse.

Det faktum att krafvet på politisk rösträtt för kvinnor höjts snart sagdt i alla kulturländer, är en borgen för att utvecklingen redan skapat betingelserna för dess framträdande. Häri ligger segerförvissning. Nu stå Finlands och Norges kvinnor vid målet. Närmare synes segern för de svenska kvinnorna härigenom. Ty hvarje landvinning från bestående orättvisor och fördomar är en vinst icke blott för dem, som kämpat och vunnit, utan verkningarna sprida sig vida omkring. Äran att vara föregångsland kan icke bli Sveriges, men de svenske männen kunna icke döma sig själfva till den föga hedrande rollen att så länge som möjligt strida emot utvecklingen och tillbakavisa ett kraf, hvars rättfärdighet de icke kunna förneka. Det ena efter det andra af de skäl, som anförts mot en snar lösning af kvinnornas rösträttsfråga, har fallit. Nu är tiden inne! Rösträtt 1908 är den lösen, som Sveriges kvinnor samla sig om. Det finnes ingen möjlighet till *verklig* lösning af rösträttsfrågan efter de nya valen 1909, om kvinnorna icke då äro med i förslaget. Det gifves ingen allmän rösträtt, så länge som hälften af nationen står utanför.

ANNA KLEMAN.

Den gamle och den unge prästen.

Af **Elin Wägner.**

II.

DET VAR söndag, gudstjänsten var slut, och kyrkan, en liten, men ganska vacker gammal landskyrka, var utrymd. I sakristian stod den unge prästen, som predikat för fjärde gången i Herreberga, sin nya församling, och ordnade mekaniskt kungörelser och andra papper på bordet. Kyrkovärdarna gingo omkring och pysslade, den ene räknade kollekten, den andre hängde in prästkappan, borstade komministerns rock och torkade af hans galoscher.

Papperen voro icke många och snart ordnade. Men den unge prästen stod kvar och såg ut genom fönstret öfver det karga landskapets storvulna linjer och dess allvarsamma skogars och sjöars stillsamma, djupa färger. Anblicken inspirerade tankar, som han kallade stora, emedan han icke hade höga anspråk. Den stämning, som för en stund gripit honom, medan han läste upp sin icke oäfna predikan från predikstolen, kom åter och intensifierades.

Det var ändå något storslaget att vara satt till herde öfver själarna i en församling. Voro de än icke mer än hundrade och åttio, förutom kvinnors och barns, själar voro dyrbara — fanns det i världen något dyrbarare?

— — —

Han hade väl hört, att den tunga sakristidörren gnisslat på sina gångjärn, och att någon kom gående försiktigt öfver golfvet i grofva, knarriga skor, men icke gittat vända på hufvudet. Nu voro stegen och rösten tätt intill honom:

— Hm, goddag, pastorn, tack för förste gång och ett obegripligt vackert Guds ord.

Han tog blicken från landskapet och sänkte den till en liten gråtögd, blek och darrande kvinna, som torkade sig i ögonen med förkläde, neg och räckte fram handen.

— Det är Kajsa på Hagen, sade hon till svar på en frågande blick, och kunde jag få säga pastorn ett par ord? Det är något jag har på mitt samvete. jag får ingen frid föret. Och så när han talade så obegripligt grant i kyrkan i dag om hur den sin synd bekänner och ångrar, honom varder den förlåten, så fick ja så för mig, att jag skulle gå och tala vid 'an om 'et.

Det glänste till i den unge prästens ögon.

— Redan frukterna — —! Gud välsignade hans arbete.

— Det var rätt att Kajsa kom till mig, sade han. Nej tack, — till kyrkovärden — nu är det ingenting mera.

Det blef ett utbyte af god middag, god middag, och så var han ensam med sitt biktbarn.

På oändliga och förvirrade vägar, genom år och händelser, som ingenting hade att göra med ämnet, närmade hon sig slutligen saken, och ju närmare hon kom, dess oftare torkade hon sina ögon, desto ljudligare snöt hon sig i förklädet.

— Jo, ser 'an det var förra söndan. Midfastosöndag till, men jag hade blitt veckevill och trodde det var bara lördag. Inte en mänska hade jag sett på hela veckan, den ena dagen går som den andra, och hur jag bar mig till så tappa jag räkningen. Ja, pastorn har inte sett min stuga än, kan jag tänka, den ligger midt i Kalfhagen och ingenting ser jag utom skogstopparna och en fjärdingsväg till närmaste grannen. Men aldrig har jag tagit så tokigt fel förr om sabbaten, nej, aldrig i alla åren, jag bott i stugan. Gud hjälpe mig, men jag trodde vi hade lördag och jag steg upp tidigt och gjorde ifrån mig sysslorna och se'n satte jag mig i väfstolen och väfde hela dagen, se jag var envis att få ner handduksväfven, kan veta, pastorn. Det är sådana rara handdukar, halflinne, och jag hade tänkt mig till prästgården och fråga, om frun ville ha dem. Men de fyra sista är ju väfda på söndan, och söndagsgöra är ingen välsignelse med, så nu vet jag inte om jag töres, och jag satt där och väfde och dunka hela den välsignade söndan och gaf mig inte tid att äta knappt och läste inte en gång evangeliet, som jag annars alltid gör om lördarna. Men sen på måndag morron, när jag kom kyrkeklädd för att gå upp i Herrans gårdar, så mötte jag ju folk och så förstod jag hur det stod till. Och jag har varit så till mig

Våra skodon.

En damkängas verkliga värde ligger icke enbart däri att den sitter bekvämt på foten, utan dess yttre form bör äfven kunna tilltala ögat. Med andra ord, förutom hållbarhet och passform begär den modärna kvinnan, formfulländning och elegans i sina skodon.

VICTORIA-SKODON tillverkas efter dessa principer och föredragas därför framför andra fabrikat af dem, som sätta värde på att vara väl chausserade. De försäljas i finare skoaffärer öfverallt och till populära priser.

Prenumerera oförtöfvadt på **BARNGARDEROBEN** alla mödrars ovärderliga skatt och hjälpreda

hela veckan — — Tror pastorn, att Gud kan förlåta mig, att jag ohelgade hvilodagen?

Den unge prästen kunde icke låta bli att dra på munnen midt i all sin stora rörelse öfver denna fromma och trohjärtade enfald. Med mildhet i rösten och ett fuktigt skimmer i blicken sökte han trösta henne genom att förklara, att Gud gärna förlät hennes ovetenhetssynd och att den, som bekänner och ångrar hvad han gjort, kan räkna sig till godo Försoningen icke blott för sådana små synder utan för alla, alla —.

— Och titta upp till prästgården en dag med handdukarna, sade han och klappade henne på axeln, så får frun se på dem och göra bekantskap med Kajsa.

— — —

Några dagar därefter besökte han den gamle prästen, och berättade då hela historien, låtande den åtföljas af de uppbyggliga reflexioner, hvartill den gaf anledning.

Den gamle rökte sin dåliga tobak och hörde på, tyst och uppmärksam.

— Allt är inte så enkelt, som det ser ut, sade han långsamt, då den unge prästen slutat en vacker harang, det händer underliga ting, underliga ting — —

— Må vara, må vara, sade den unge, men mina församlingsboars karaktär tror jag i alla fall, att jag lyckats klargöra för mig. Och jag har anledning att hoppas, att jag med min gudsförkunnelse hittat raka vägen till deras hjärtan, så att jag vunnit och alltmera skall vinna deras förtroende.

— Det händer underliga ting, sade åter den gamle prästen stilla. För vid pass trettio år sedan, när jag var student, var jag biträde en sommar hos kyrkoherden i brors pastorat. En dag var jag ute i ett ärende och gick alldeles ensam en skogsväg, du vet den där mörka, ensliga, och kanske tänkte jag något i samma stil som bror tänkte i söndags, när bror gick hem från kyrkan. Rätt hvad det var fick jag se ett fruntimmer, ja en flicka på en nitton, tjugu år eller så, komma utfarande, som om det gällt lifvet — och det gjorde så med — ur en liten grå stuga, som jag inte varsnat förr, den låg så alldeles inne bland enbuskarna. Så hvitt har jag aldrig sett en lefvande människas ansikte, och ögonen — — det for genast för mig att hon var galen, helst som hennes kläder voro i oordning. Hon hade så när rusat i famnen på mig, men så med ens fick hon ögonen på mig, skrek till som en tosing, slog förklädet för ansiktet, vände tvärt och rusade in i stugan och slog dörren i lås.

— Hvad hade hon då varit med om? frågade den unge prästen.

— Ja, bror, det har aldrig blifvit uppenbaradt för människor eller straffadt af lagen, och detta är ingen sak att tala om, men hon lär ha fått ett barn i hemlighet och mördat det, men förmådde inte stanna inne i stugan, sedan gärningen var gjord — och det var då jag gick förbi —. Du kan tänka dig hennes förskräckelse, när hon stötte ihop med mig, prästen.

— Bekände hon? frågade den unge prästen hetsigt.

— Aldrig. Men jag har ändå aldrig tviflat ett ögonblick. Bror kan tro jag har talat med henne och förmanat och försökt få henne att bekänna, men hon är som en sten, låtsar inte förstå hvad jag menar och säger, att hon blef så till sig den där gången, därför att hennes tröja var oknäppt. Hon går och bär på sitt oförsonade brott ännu.

— Kanske jag kunde försöka, sade den unge prästen. Hvem är det?

— Du talade själf med henne i söndags, svarade den gamle.

Ett besök hos en svensk småbrukare.

DEN STARKA SUGNINGEN från de människoslukande storstäderna och, som följd däraf, landsbygdens gradvisa utblottande på arbetskrafter, har öppnat ögonen på våra nationalekonomer och politici för en framtidsfara, som i andra länder är verklighet, faran för att nödgas lägga igen åkrarna och lita enbart till import för vårt behof af säd. Och man har ansett att från denna fara är det småbruket, som skall rädda oss. Men medan nationalekonomer och riksdag skrifva och ändra lagar om egnahemslån och tullar, träda fram ur folkets egna led män, som i all stillhet söka rädda småbruket. Det är en af dessa män, en af modern jordens gunstlingar, i hvilkas öron hon hviskat sina hemligheter, och som lönat hennes godhet med en sonlig och djup kärlek, — en af dem och hans andes och händers verk, som författarinnan med denna artikel velat göra känd. Icke inom fackkretsar, ty där är Carl Peterson i Ugglehult väl bekant, men för den större och mera heterogena publik, som utgöres af Iduns läsekrets.

PÅ SMÅBRUKETS OMRÅDE har det i olika trakter af vårt land framträdt märkesmän, hvilka med intelligens, energi och entusiasm tagit sig an upparbetandet af sin jord, och tack vare dessa egenskaper i förening har det lyckats dem att så småningom framvisa beundransvärda resultat.

En sådan märkesman är Carl Peterson i Ugglehult i Småland, Kronobergs län, och jag tror att det inflytande den mannen genom sitt lifsverk och sin personlighet utöfvar på sin samtid ej nog kan uppskattas. Att bruka sitt fosterlands jord så att den, om ock hård och stenbunden, tvingas att ge arbetaren hans näring, att tillgodogöra sig alla de inkomstkällor naturen kan erbjuda, så att lifvet ger, om ej öfverflöd, så dock en bekymmerfri och genom arbete i och med naturen intressant tillvaro, hvad mer kan människan hegära? Och att detta går för sig i vårt land i ett af dess magraste landskap, det är hvad Carl Peterson i ord och gärning lär.

Redan förra sommaren hade jag hört honom och hans verk omtalas på ett sätt, som genast väckte en liflig önskan hos mig att med egna ögon få se Ugglehult och dess brukare. Då kunde detta emellertid ej låta sig göra, men en dag längre fram på året sadlade min goda vän och jag vår snälla "Freja" och, försedda med en god matsäck nedstoppad i vagnslådan och en smidig piska, som satte en behaglig fart i "Freja", gåfvo vi oss i tidiga morgonstunden ut för att uppsöka Carl Peterson.

Ugglehults gård är ej stor, $^1/_3$ mantal endast, däraf 17 tunnland öppen åker; vägar, betesmarker och skogsareal uppgå till knappa 200 tunnland.

En liten obetydlig bondgård af vanlig typ var den, då Carl Petersons far, Peter Magnusson, på våren 1873 afled. Sonen Carl var då endast 8 år gammal, men änkan, Sara Nilsdotter, tog itu med landtbruket med kraft och energi och — hvad som kanske var mera både

MINA PETERSON. CARL PETERSON.

ovanligt och betydelsefullt — med framsynt blick för hur landtbruket behöfde reformeras för att det skulle bära sig. Hon gjorde en del tillbyggnader och väganläggningar, började bryta sten, rödja och gräfva diken. Själf stod hon med järnspettet och spaden bland de andra arbetarna. Det var nog ett allt annat än lätt göra, detta, ty jordmånen består af krossstensgrus och är mycket stenbunden både af stora jordfasta stenar och massor af klappersten. Det af isperiodens glaciärer slipade urberget sticker ännu upp i dagen på alla åkerskiftena, och vid dränering af åkrarna ha dikena måst gräfvas i krökar för att kunna slingra sig fram mellan bergen. På sina håll har man fått spränga sig fram genom bergsknallarna.

Mor Sara tillkommer hedern af att ha uppodlat i det närmaste hälften af nu befintlig åker, likaså af att ha infört ett åttaårigt skiftesbruk, sedermera förändradt till sexårigt. Rotfruktodlingen började hon äfven med, fastän den nu idkas i ofantligt mycket större skala, likaledes fruktträdplanteringen, hvilken äfven den tagit och tager alltjämt allt större dimensioner. Så t. ex. planteras nu fruktträd på vägarna omkring åkrar och stenmurar, och där bättre jord mellan stenklyftorna finnes, rödjes vildskogen undan och fruktträd planteras. 130 st. äppleträd finnas f. n. inom och utom den planlagda trädgården.

Arbete, ett vaket, intresseradt och målmedvetet arbete, låg alltså i luften, då Carl Peterson växte upp. Så snart han kunde och fick, började han deltaga i brytnings- och planteringsarbetet, och då han nått erforderlig ålder, sökte han på lämpligt håll den teoretiska och praktiska utbildning, som kunde hjälpa honom till ett framgångsrikt fortsättande af hvad modern begynt: ett fullkomligt upparbetande af den fäderneärfda jorden. Vid Grimslöfs folkhögskola, under doktor M. Hammarbergs ledning, bevistade han två vinterkurser, gick därefter igenom en mindre landtbrukskurs hos direktör P. Jönsson Rösiö. Sedermera fick han statsstipendium till studerande af landtbruket i Danmark och södra Sverige. I Danmark var det särskildt boskapsskötseln och kontrollräkenskapsföringen han studerade. Äfven genomgick han en kurs på Hvilan vid Åkarp.

Sedan alltså kompetensen inhämtats, började Carl Peterson kraftigt och ihärdigt realisera sina idéer och teorier, med den påföljd att den dag som i dag är kan han, vid fyllda 40 år, framvisa sin gård som en mönstergård inom alla möjliga områden, dit folk från när och fjärran samlas för att i sin ordning inhämta kompetens och intresse. Endast på ett år hade mellan 3- till 400 personer varit där.

På Ugglehults gård drifves nu utom vanligt landtbruk och boskapsskötsel äfven rotfruktodling i stor skala, fiskodling, biodling, stor hönsgård inklusive ankor, gäss och kalkoner, samt fruktträdgård Äfven upptagning af torf och beredning af torfströ och bränn-

Äkta Schweizer-Broderi.

Rekvirera prof och modeplanscher å våra halffärdiga, broderade, hvita, **tvättäkta battistklädningar** från kr. 23.50 till kr. 55.20 för hela klädningen.

Vi sända de utvalda klädningarna **tull-** och **portofritt** till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern F 8 (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

Claës Hultberg

Konsthandel och Inramningsaffär.

Alla sorters **Taflor** och **Reproduktioner**, af **Fotografiramar. Speglar** och **Konstmöbler** af eget förstklassigt fabrikat.

Skulptur, Keramik, Porslin. Största lager

18 Birger Jarlsgatan 18

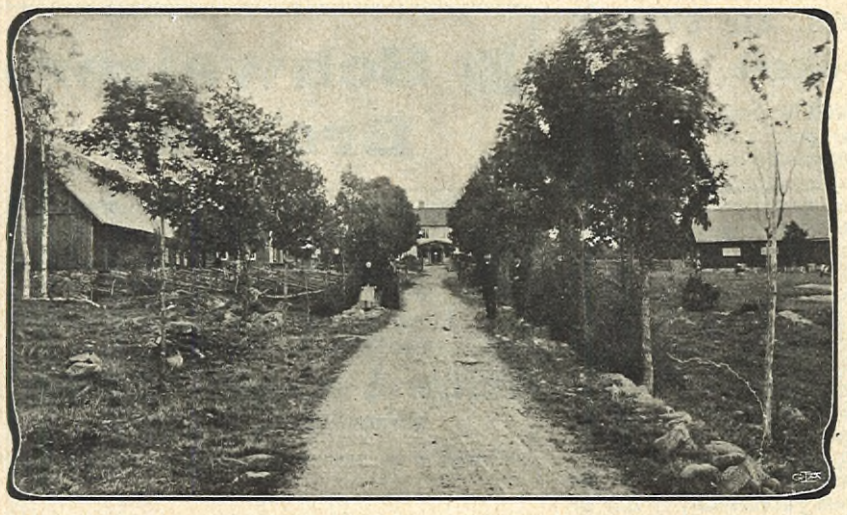

GÅRDEN UGGLEHULT.

torf medhinnes; ett område på cirka 4 tld i och för detta ändamål finnes.

Alla dessa olika slag af näringar skötas jämsides och i hvartannat, så att affall från ett håll kommer på ett annat håll till god användning. Intet förstöres, allt kan vara till nytta, det är för öfrigt den ledande grundsatsen där på gården; t. o. m. hvarje droppe slask- och diskvatten gör man sig till godo.

Det var vid middagstiden — efter landtvanor räknadt, alltså mellan 2 och 3 på e. m. — som vi anlände till Ugglehult. Efter att

FARMOR UTFODRAR HÖNSEN.

ha fått vår "Freja" in i stallet med en välfylld hafretornister om halsen och efter att själfva i en lummig vrå af trädgården styrkt oss med matsäckskorgens innehåll, vandrade vi upp till den lilla trefliga verandan, som vette emot en stor gårdsplan och en vacker allé af granar (inom parentes sagdt planterad af mor Sara) och hvarifrån man hade en härlig utsikt öfver sjön Stråken med sina täcka framskjutande uddar och öar samt i fonden Aneboda lilla kyrka.

På verandatrappan kom Carl Peterson oss till mötes. Man fick genast intrycket af en energisk, initiativkraftig och målmedveten personlighet, en man, som vet hvad han vill verka, som känner betydelsen af sitt verk och med gladt mod går framåt trots svårigheter.

Preludierna blefvo ej långa å någotdera hållet. Vi sade vårt ärende, att vi kuskat tre och en half mil på landsvägarna för att komma och bese Ugglehult, och han erbjöd sig genast att ställa ett par timmar af sin eftermiddag till vår disposition. Vi tvekade en smula, hade aldrig tänkt oss annat än att få gå omkring och beskåda på egen hand, ty vi kunde ju godt förstå att tiden måste gälla mycket för en man som han. Men återigen, hur mycket mer intresse och behållning blefve det ej för oss, om åskådandet åtföljdes af en sakrik demonstration. Efter förnyad försäkran att ett par timmar godt kunde spenderas oss, antogo vi med tacksamhet det vänliga tillbudet.

Sädesfälten, torfmossarna och skogsmarkerna voro för långt aflägsna att medhinnas, det var ju bättre att koncentrera sig på de mera närbelägna områdena. Vår första promenad gällde alltså fiskdammarna.

Dessa äro planerade och delvis anlagda på omkring 9 tunnland af skogsmarken. F. n. finnas 4 st. dammar, ytterligare 1 damm och 1 bassäng äro under anläggning, och herr Peterson sade oss att i den mån kapitaltillgång och arbetskraft tillåta, ämnar han anlägga ännu flere. Dammarnas medeldjup är i regel $^1/_2$ m.; lekdammarna och de dammar, där det allra första fiskgliet uppehåller sig, äro ganska små, de s. k. tillväxtdammarna betydligt större. Dessa äro anlagda så, att de uppsamla och behålla vårflödena, som i mars och april i stor myckenhet välla ned från omgifvande berg och höjder. När fisken blifvit tillräckligt försigkommen, utsläppes den i sjön Stråken, med hvilken tillväxtdammarna stå i förbindelse medels en gräfd kanal. Om vårflödena bli för ymniga, ledes äfven det öfverflödiga vattnet genom afloppsrör ut i Stråken, likaså då dammarna skola tömmas.

De fiskar, som odlas, äro karp och sutare. På båda dessa sorter är det stor efterfrågan i Tyskland, dit de också, då de uppnått matnyttig ålder — vid rationell skötsel inträffar detta efter 3 somrar, men de kunna äfven med fördel hållas 4 à 5 somrar — utföras i tusental. Karpen är ju på ett tyskt julbord lika nödvändig som hos oss lutfisken.

Förbi stora, vackert och jämnt schatterade fält af olika slag af rotfrukter — kålrötter, rödbetor, kål, morötter och rofvor, afsedda till såväl kreatursfoder som människoföda — förde oss nu vår demonstrator till en vidsträckt, doftande klöfveräng, där några skinande praktexemplar till kor gingo på bete. Tjugotvå liter om dagen mjölkade en, de andra ej stort mindre. Också afsände Carl Peterson hvarje vecka ej mindre än 100 kg. smör till Malmö. Så mycket kan naturligtvis ej frambringas på stället. Från smågårdarna rundt omkring aflämnar man sitt smör till Ugglehults gård, där det packas i särskildt konstruerade trälådor, som ge det till 1 kg. afvägda smöret en aflång form, därefter slås det in i smörpapper försedda med Ugglehults gårds stämpel och skickas så i parti.

På vägen till ladugården — en ljus, luftig och treflig byggnad, där för tillfället endast ett par tre tjurar, hvaribland en väldig Ayrshiretjur, funnos inne — beskådade vi fjäderfäna, hvilka ännu befunno sig på sommarnöje: ett litet trähus inom en ståltrådsafskrankning på ett fält. Det ordinarie hönshuset, dit det befjädrade herrskapet ej förflyttas förrän i november månad, låg framme vid gården. Öfver hvarje värpande individ, det må nu vara inom ank-, gås-, kalkon- eller hönssläktet, föres tabell. Angående korna och mjölkproduktionen iakttages samma noggranna observation, men här tillägges också mjölkens fetthalt. I och för afprofvande af denna fanns en särskild liten byggnad, där ej endast gårdens egen mjölk månatligen afprofvas, utan äfven kringliggande gårdars.

Innan vi återkommo upp till byggningen gjordes ett besök vid bikuporna. Det var ej sådana där gamla hederliga, rundade halmkupor, hvilka se så idylliska och hemtrefliga ut, utan moderna fyrkantiga trälådor, där man, om locket upplyftes, kunde se bien under en skyddande glasskifva krypa ut och in i sina med konst frambragta vaxkakor. Sju stycken sådana bisamhällen funnos.

I en liten byggnad bredvid fingo vi se slungningsapparaten samt prof på glasburkarna, å $^1/_2$ kg., hvari honungen packas vid försäljning. En liten handmaskin för skalning och sönderskärning af frukt i och för torkning sågo vi äfven här. För tillfället var golfvet fullt af äpplen, som skulle undergå en dylik behandling.

Bränntorfsförrådet, upplagdt i en uthusbod till torkning, beskådade vi på vägen upp till gårdsplanen, och för att, då vi kommit hem, själfva kunna förvissa oss om dess förtjänster, ombådos vi att taga med oss några bitar hård, präktig, svart torf.

ETT STUDIESÄLLSKAP PÅ VERANDAN.

Allt detta ofvan beskrifna är lätt nog att taga kännedom om, när man får det sig muntligen relateradt eller beskrifvet i ett par tidningsspalter, men skall det iakttagas med egna ögon, så blir det betydligt mera ansträngande.

Det var ej utan att vi kände oss en smula schackmatta, då vi åter stego upp på Ugglehults veranda, och mycket välkommet var det, då vår intresserade och intensive förevisare afbröts i sina demonstrationer af husmodern på stället, fru Mina, som i det trefliga hvardagsrummet lockade oss med ett härligt doftande kaffe.

KREATUREN VISAS FÖR ETT STUDIESÄLLSKAP.

Lagermans flytande putspomada BON AMI.

Likaväl som Carl Peterson var hans hustru en bekantskap att göra. Den första beröringen med henne hade jag haft då, strax vid vår ankomst till gården, jag varit inne i köket för att be att få köpa mjölk. Där hade varit flere kvinnfolk inne, men man behöfde ej fråga för att veta hvem som var husmodern. Hon var lika enkelt klädd som de andra. Men ett visst något i sätt och väsen och i hufvudets hållning var betecknande, utan att dock ett spår till öfversitteri eller dryghet förmärktes. Då vi nu fingo förnya bekantskapen, stärktes detta intryck af en sund och god personlighet, hvilket verkar så välgörande i vår tid med sin rikedom på individer, men sin brist på personligheter.

Sedan vi druckit kaffe, sutto vi en stund och samspråkade med vårt värdfolk samt med den präktiga 64-åriga farmor Sara. Numera orkar hon egentligen ej med mera än se till fjäderfäna, hvilket dock inte vill säga så litet, så mycket plock och tillsyn som dessa fordra.

Därefter gicks "husesyn". Vi fingo bese den mönstergilla ordningen i kök och skafferi, kylrummet för mjölk och smör — hvad anordningarna beträffar Carl Petersons egen uppfinning — samt boningsrummen. En trappa upp lågo föreläsningssalar, en och två tr. upp smärre rum afsedda för härbärgerandet af landtbrukselever — äfven kvinnliga elever ha fått utbildning vid Ugglehults gård — samt tillfälliga nattgäster. F. n. höll man på med en tillbyggnad å det tämligen stora, hvitstrukna boningshuset. Det var ännu ett par elevrum, hvarigenom plats skulle kunna beredas för 6 ordinarie elever, samt ett större läs- och skrifrum i och för samling af arbetarne på deras lediga timmar och ett mindre rum, försedt med asfaltgolf, för mottagning af smörleverantörerna, som skulle anskaffas.

Något som förvånade mig var, att järnvägen ej hade någon närmare anhaltstation än det 7 km. aflägsna Lamhult, och det fastän skenorna lågo endast några meter ifrån Ugglehults gårds trädgårdshörn. Detta skulle ju betydligt underlätta afsändandet af gårdsprodukterna, och det synes mig att Carl Peterson gjort sig förtjänt af denna hjälp. Han yttrade själf då vi beundrade hans 2,000 kålhufvuden: "Ja, nog går det an att få jorden att producera, värre är att skaffa afsättning för produkterna."

En hemfärd i klaraste månsken öfver det vackra, skogklädda småländska höglandet förminskade ingalunda det alltigenom tilltalande och angenäma intryck dagen gifvit oss. Småbruksidén, hvilken hittills varit oss nästan fullkomligt främmande, hade nu lagt beslag på alla tankar och intressen, och som en hägring, siande om en lycklig och harmonisk framtid för vårt fosterland, tyckte vi oss för vår inre syn se ett nytt Sverige, ett vaket, idogt, arbetsintresseradt och upplyst folk med fröjd och kraft arbetande med åker och äng, skog och sjö, ett folk, hvars lyckoideal ej var en dådlös ro, utan ett framgångsrikt, självhäfdande arbete.

ULLA LINDER.

Undertecknad som prof. Grummes kvinnelärare, anser densamma motsvara alla anspråk på en god bild- och dryg tvätt- och handtvål.

Ingeborg Lekelius
d. f. af Lilla Hjelpreda och Röda Korset kommet i...

Från vårt nationella panteon.

En vandring genom Nordiska museet.

INTENDENTEN FIL. LIC. G. UPMARK.

VI FORTSÄTTA i detta nummer serien af skildringar från Nordiska museet. Denna gång är det intendenten för högre-ståndS-afdelningen fil. lic. G. Upmark, som i raska drag ger en framställning af hemmens inredning och klädedräkternas form och utseende hos de bildade klassernas svenskar under svunna tider. I ett följande nummer hoppas vi kunna presentera den intressanta skråafdelningen i bilder och text.

II.

Afdelningen för de högre ståndens.

SOM BENÄMNINGEN ANGER innehåller denna afdelning föremål, som varit i bruk inom herremansklasserna — adel, präster, borgare — i Sverige under gångna tider. Samlingarna äro inrymda i den öfversta af de galleriväningar, som omgifva den stora hallen i museibyggnaden, och upptaga denna vånings samtliga 28 rum jämte omgången bakom midtpartiets absid.

I stort sedt var det först vid den nyare tidens början, som en mera bestämd ståndsskillnad gjorde sig gällande i vårt land; Nordiska museets högre-ståndS-afdelning omfattar också endast nyare tiden, 1500-talet t. o. m. våra dagar.

För att kunna gifva en i möjligaste mån rik bild af de högre ståndens lefnadsförhållanden hafva rummen anordnats efter tvänne olika principer. Det ena slaget rum äro försedda med en fast inredning, väggar, golf, tak, fönster, dörrar, eldstad, så fullständig som möjligt samt möblerade med föremål från samma tidehvarf. Möblerna komma härigenom i sin rätta miljö, och utan att vara verkliga historiska interiörer gifva dessa rum likväl en föreställning om, hur ett bostadsrum kunnat taga sig ut under ett gånget tidehvarf. — I det andra slaget rum, montrer-rummen, som alternera med de förra, äro på museimässigt sätt utställda föremål från samma tidsperiod som i den eller de närliggande interiörerna: på låga pallar kring väggarna stå möbler, skåp, byråar, stolar och bord, på väggarna hänga porträtt, speglar, lampetter, klockor m. m. Väggarna äro liksom i allmogeafdelningen försedda med en hög tygöfverklädd panel i färger, som äro karaktäristiska för tidehvarfven och låta de utställda föremålen komma till sin rätt. I en stor monter utmed fönsterväggen äro utställda dräkter och dräktdelar, och i en montre midt på golfvet äro sammanförda servisföremål, prydnadssaker o. dyl., allt från ett och samma tidehvarf. Det är den kronologiska synpunkten, föremålens tidssammanhang, som har varit den ledande principen vid uppställandet af hela denna afdelning.

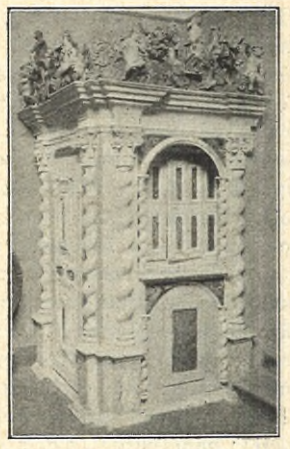

SKÄNKSKÅP FRÅN 1680—90-TALEN, KALMAR.

Samlingarna i Nordiska museet — och detta behöfver särskildt påpekas när det är fråga om högre-ståndS-afdelningen — skola ses och bedömas såsom kulturhistoriska samlingar.

Hufvudsynpunkten vid deras bildande liksom vid deras tillökande har varit och måste blifva att insamla för de olika tidehvarfven karaktäristiska föremål och icke i första rummet mönstergilla föremål eller "fina", unika praktsaker.

Museets äldsta högre-ståndS-interiör är från tiden omkring år 1600 (bild 1). Den präktiga plafonden och de rikt inlagda dörrarna af ek härstamma från Tynnelsö slott i närheten af Strängnäs och äro en gåfva till museet af landshöfding Filip Boström. Väggarna, fönstret och eldstaden äro trogna efterbildningar. — Bild 6 representerar den karolinska tiden, 1600-talets senare del. Den praktfulla alkovfasaden och den väldiga träinklädda kaminen hafva ursprungligen stått på Ulfsunda slott i närheten af Stockholm. Förebilden har tydligen varit Hedvig Eleonoras praktsängkammare å Drottningholm. Väggarna i Ulfsundarummet täckas af gyllenläder och prydas af några samtida konterfej. — I det montrerum, som är ägnadt åt samma tidehvarf finnes bl. a. det här ofvan återgifna egendomliga hörnskåp, som en gång stått i Kalmar rådhus' källarsal: skåpet stod bakåt i förbindelse med ett angränsande rum och genom de små luckorna i bågfältet ägde utskänkningen rum. — Bild 7 återgifver en synnerligen intressant barndräkt från 1680-talet af röd- och hvitrandig sammet med rika guld- och silfverbroderier.

Frihetstidens första årtionden representeras af en synnerligen väl bibehållen borgerlig interiör från det numera rifna huset Högbergsgatan 56 i Stockholm (bild 2). Hela den fasta inredningen, tapeter, paneler, fönster och dörrar, kakelugnen och golfstenarna äro här ursprung-

TVÅ AF PORTALRELIEFERNA Å NORDISKA MUSÉET. A. BLOMBERG FOTO.

LUZERN
Förnäm vistelseort under sommaren.
G:D HOTEL NATIONAL
Härligaste läge vid Vierwaldstättersjön. Rum från 4 kr. Ill. prospekt gratis.

liga, endast taket och golftiljorna äro kopierade. De samtida möblerna äro från olika håll ur museets samlingar. Vi inträda nu i omgången bakom midtpartiets absid, hvars inre väggar upptagas af stora montrer fyllda med glas från 1600—1700-talen, Rörstrands- och Mariebergsfajanser från rokokoperioden samt kinesiskt porslin.

Åt rokokotidehvarfvet, denna det svenska konsthandtverkets glansperiod, äro dessutom ägnade icke mindre än fem rum, hvaraf två äro anordnade som monterrum; de öfriga som interiörer. Bild 3 återgifver ett rum från 1760-talet: panelverket, hvars karaktäristiska rödaktiga färg fanns kvar under en senare öfvermålning i hvitt, härstammar från ett hus i Stockholm, de delibel, som otvifvelaktigt är en af museets allra dyrbaraste saker, kommer framdeles att placeras i en synnerligen präktig rokokointeriör med rika boaseringar i hvitt och guld från ett hus i Stockholm, som skänkts till museet af framlidne redaktör Frithiof Hellberg. Denna interiör torde komma att uppsättas under instundande höst.

Bild 8 framställer en del af dräktmontern i ett af rokokorummen: mansdräkten af sammet har en gång burits af den bekante direktören för Ostindiska kompaniet Niklas Sahlgren († 1776). — Bild 5 visar ett parti af det gustavianska monterrummet med möbler tillverkade af den nu så högt skattade hofschatullmakaren och ebenisten Georg Haupt; — bild 13 en

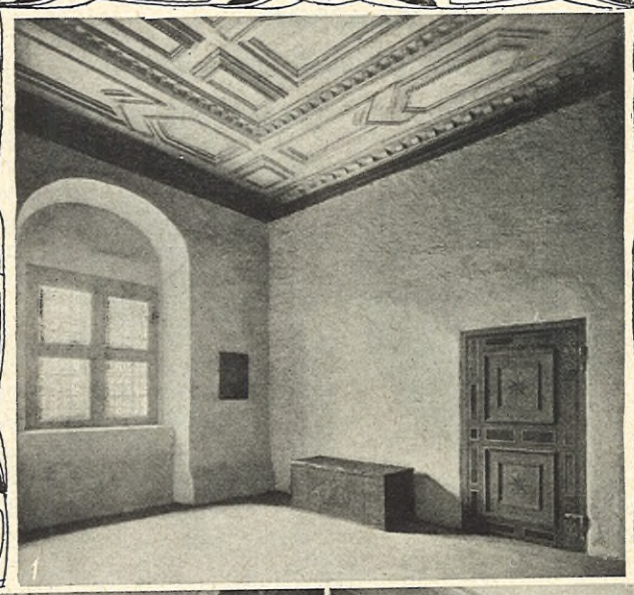

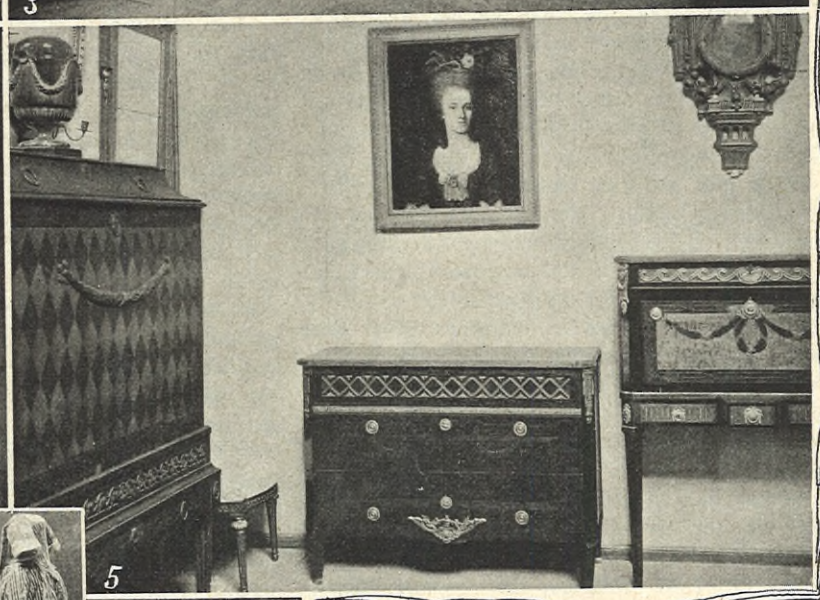

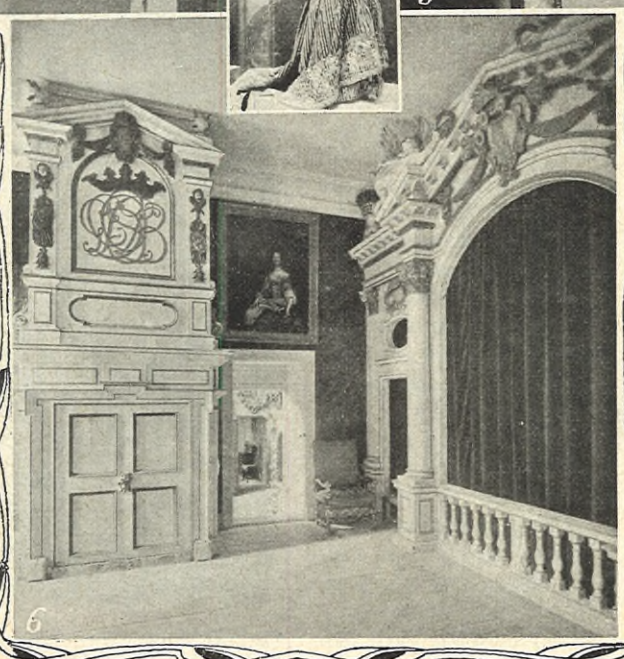

FRÅN NORDISKA MUSEET PÅ LEJONSLÄTTEN. SERIE III. HÖGRE-STÅNDSAFDELNINGEN. 1. RUM FRÅN OMKRING 1600. 2. RUM FRÅN 1720—30-TALEN. 3 O. 4. RUM FRÅN 1760-TALET. 5. GUSTAVIANSKA MÖBLER. 6. RUM FRÅN 1680-TALET. 7. BARNDRÄKT FRÅN 1680-TALET. A. BLOMBERG FOTO.

kat målade väggfälten från ett annat. Kakelugnen är en praktpjäs sannolikt af Rörstrands tillverkning. — Samtidigt med denna interiör är det rum (bild 4), som för några få år sedan i så godt som orördt skick förvärfvades till museet från ett hus vid Järntorget. Panelen är här hållen i en ljus grön-gul ton, väggfälten, framställande landskap, i ljusbrunt.

Den i detta rum f. n. placerade praktmöbeln, soffa och stolar, af skulpteradt och förgyldt trä med klädsel af Beauvais-tapisseri, är en gåfva till museet af Artur Hazelius. Denna mödel af dräktmontern i samma rum.

Den gustavianska tidens kyliga elegans företrädes af det i bild 9 afbildade rummet sammanfogadt af detaljer från tvänne samtidiga Stockholmsbyggnader: väggfälten med sina rika fyllningar från det rum, som Gustaf III lät inreda åt drottningen i det gamla operahuset, paneler, dörrar och fönster från det gamla, numera rifna Braheska palatset, Drottninggatan 31. En i detta rum placerad sekretär (ej synlig å bilden) utgör ett synnerligen präktigt prof på tidens högt uppdrifna snickerikonst. Härefter följa i omväx-

lande rad monterrum och interiörer från den sengustavianska tiden, empiren och tiden omkring 1830. Vi komma nu ånyo ut i byggnadens midtparti och kunna från den höga läktaren i Lifrustkammarens kungsrum kasta en blick på Gustaf Vasa, som tronar i absiden midt emot.

Det första rummet på andra sidan midtpartiet (bild 10) är ägnadt åt 1830-40-talen, empirens efterklang och den romantiska riktningens nygotik. Väl bibehållen är här den långa soffan med tillhörande stolar klädda med gul damast. — Vi nalkas nu den tid, då våra far- och morföräldrar satte bo. Bild 11 framställer ett rum från 1850-talet: panel, dörrar och kakelugn härstamma från huset Lilla Vattugatan 19 i Stockholm. Den ytterst karaktäristiska möbeln i 1800-tals-rokokostil, klädd med broderi i ett rikt naturalistiskt blomstermönster, prisbelönades å världsutställningen i London 1851 och är en gåfva till museet af fröken C. Lindgren, innehafvarinna af den tapisseriaffär, som i många år hade sin lokal i basaren å Norrbro.

Bild 12 slutligen återgifver en interiör från omkring 1880 med fast inredning från ett Stockholmshus. Den karaktäristiska och som snickeriarbete utmärkta möbeln i svart päronträ är tills vidare deponerad i museet af ägaren, bankkassör Fritz Ottergren, som genom testamente donerat densamma till museet.

Serien afslutas med tvänne rum omfattande tiden omkring och efter år 1900. Interiören, konung Oscar II:s rum, är ordnad efter ritningar af Ferd. Boberg och möblerad med den för kungsrummet å världsutställningen i Paris år 1900 utförda möbeln. I det sista montrerummet hafva några af våra största firmor inom konstindustriens område utställt föremål i modernaste stil.

Som helhet betraktad torde Nordiska museets högre-ståndS-afdelning gifva en god föreställning om herremanskulturens utveckling i vårt land. Många och stora luckor återstå ännu att fylla; det privata intresset har här ett rikt fält för sin verksamhet. — Högre-ståndS-afdelningen kan blifva ett de svenska burgnare hemmens museum på samma sätt som allmogeafdelningen är de breda lagrens. Gamla familjeklenoder af hvad slag de vara må kunna här komma i sin rätta miljö och få en fristad bättre än någon annan; föremål, som äro sin ägare kära, kunna här påräkna den bästa omvårdnad och slippa ifrån att som nu så ofta sker skjutsas från den ena auktionen till den andra.

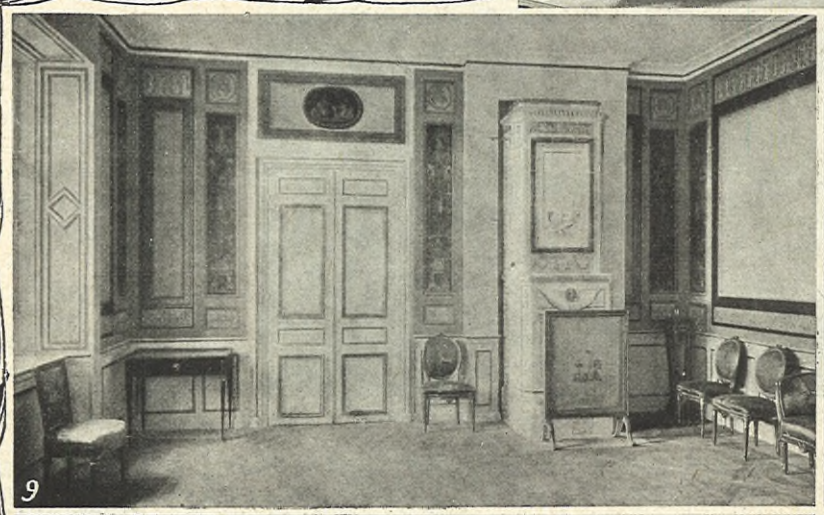

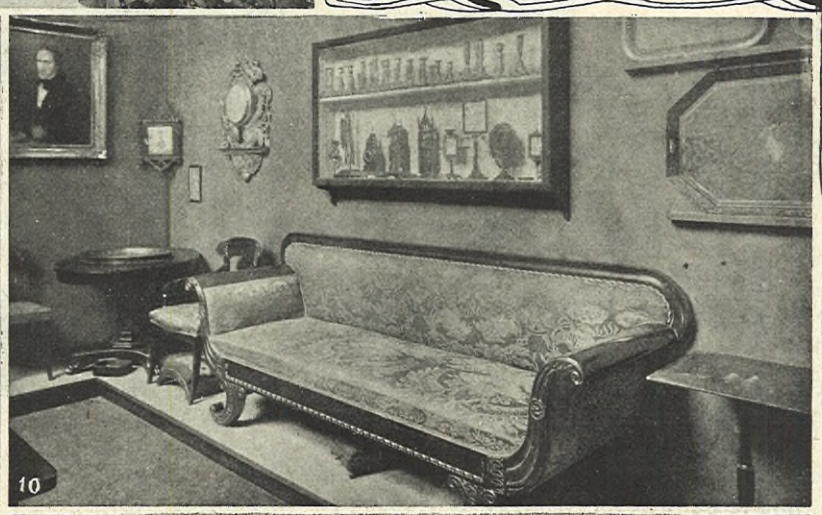

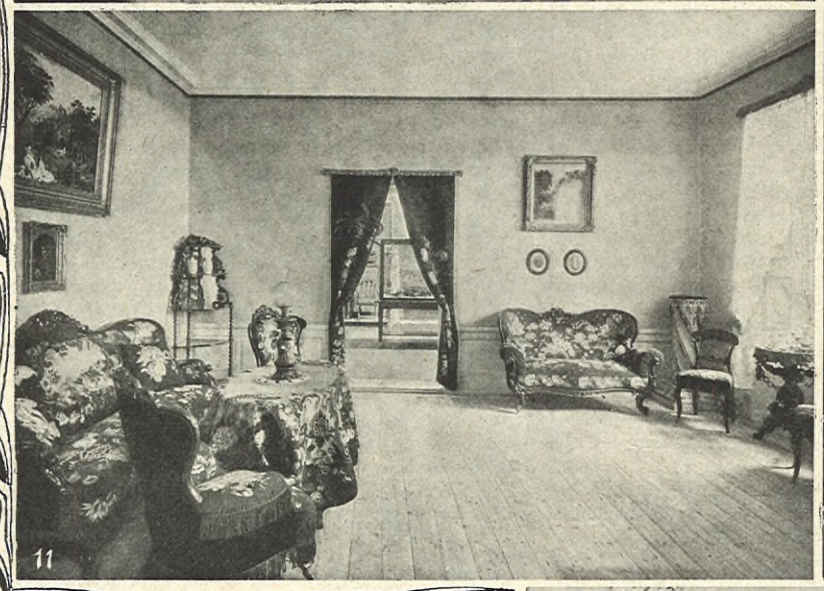

FRÅN NORDISKA MUSEET PÅ LEJONSLÄTTEN. SERIE III. HÖGRE STÅNDSAFDELNINGEN. 8. ROKOKODRÄKTER. 9. RUM FRÅN 1780-TALET. 10. MONTERRUM FRÅN 1830—40-TALEN. 11. RUM FRÅN 1850-TALET. 12. RUM FRÅN OMKRING 1880. 13. GUSTAVIANSKA DRÄKTER. A. BLOMBERG FOTO.

DET SYNES som om Sveriges sommar aldrig stått fagrare än i år. Kanske är det så, emedan våren farit fram med isvindar, storm och piskande regn. Ur strängheten och agan utvecklas det goda sädet till vacker äring; detta gäller såväl om växterna som om människorna.

Sveriges folk har på senaste tiden fått erfara trycket af kärfva vindar, det har sett sin himmel mörkna af ovädersbyar och känt isbarken piska sig i ansiktet. Och under allt detta har dess fosterlandskänsla, dess dådlust vuxit fram starkare än på länge.

En yttring af denna nya hoppingifvande stämning bragte midsommarhelgen med sina ungdomsmöten och hembygdsfester, som under påtaglig hänförelse ägt rum flerstädes inom landet.

Västergötlands ungdomsmöte på Mösseberg sistförflutna midsommarafton, besökt som det var af cirka 15,000 människor, bekräftade starkt och enhälligt, att vårt folk i det nyss började århundradet har gripits af en ny anda, en trängtan efter att bli svenskar i eget land. Därom talade också mötets öppnare prins Carl, i sitt präktigt framförda tal till de församlade massorna af svensk ungdom, äfvensom vår store nationelle diktare Verner von Heidenstam, hvilken i sitt af inspiration burna högtidstal frammanade bilden af ett nytt lifskraftigt och dådrikt svenskt folk. Vår här meddelade fotografi af mötet återger det ögonblick, då mötet öppnades af prins Carl; till höger å estraden synes prinssessan Ingeborg. Bilden är tagen för Idun af fotograf Gust. Ewald.

UNGDOMSMÖTET PÅ MÖSSEBERG.

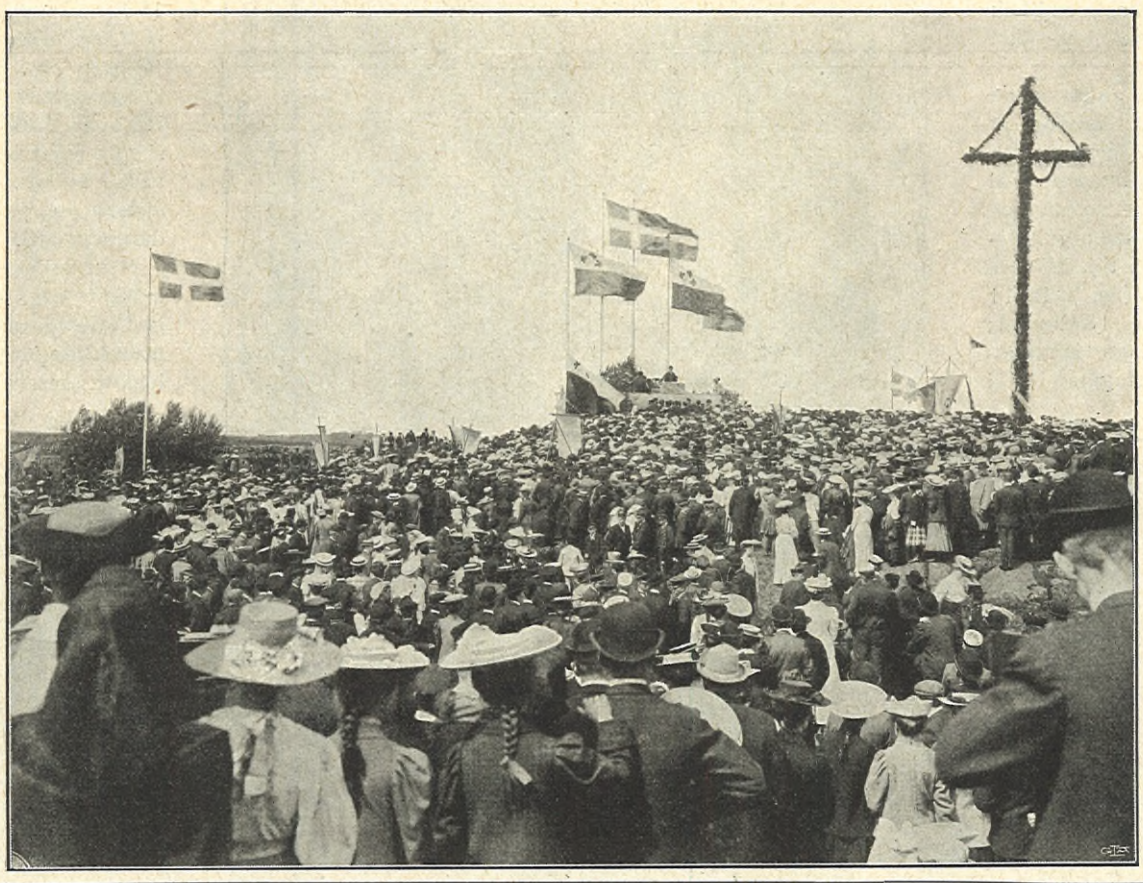

Huru skola hemmen härda karaktären hos de unga, så att de tvångsfritt utveckla sig till ett nykterhetsfolk?

X.

Huru jag uppfostrade min gosse.

MIN MAN var nykterhetsvän, men icke absolutist, och jag mådde illa af sprithaltiga drycker. Naturligtvis läto vi aldrig vår lille gosse smaka vin eller maltdrycker, det hade vår kloke läkare varnat oss för. I skolan undervisas ju om professor Huss nykterhetsregler, och som min gosse brukade berätta, hvad som förekom under lektionstimmarna, sporde han mig en dag, hvarför pappa, när han vet att det är farligt, dricker öl och vin. Jag visste sannerligen icke, hvad jag skulle svara, och frågan dök upp i så olika former, att jag till slut blef intresserad. Vi läste historia om tappra hjältar, som sågo djupt i glaset och togo sig ett ärligt rus, men följande dag voro redo att tillkämpa sig en lysande seger, men vi läste ock om fästningar, som blifvit intagna, därför att dess försvarare, tyngda af öl, somnat på sin post.

Våra studier förde oss in i frihetstiden, och husbehofsbränningen gjorde mig och min gosse bekymmer. Det var ett svart blad i vårt folks historia. Nog hade det supits vid gillena under medeltiden, och nog förutsätta dessas stadgar en råhet i sederna; likaledes vid de dryckeslag på 15-hundratalet, då så blodiga slagsmål kunde uppstå att hustrun, när hon reste till bröllop, medtog sin mans svepning, allt detta förekom dock sporadiskt, akuta fall med tider af hälsa, men när brännvinspannan omkring ett sekel kokat i de svenska hemmen, var nationen degenererad. Det syntes på de många undermåliga, som vid beväringsmönstringarna kasserades.

Professor Huss uppvisade ock, att den i midten af förra århundradet kring sig gripande bleksoten hade sin rot i brännvinsförbrukningen. Det hade gått så långt, att spädbarnet i vaggan söfdes med en sudd doppad i brännvin, att det icke var ovanligt t. o. m. bland de högre klasserna, att damerna togo aptitsupen, och gymnasisten gällde knappast för karl, om han icke drack sitt glas i botten.

Jag berättade detta för min son, då gymnasist. Åt brännvinet gjorde han en grimas, men vid hans studentexamen skulle det gå festligt till, det hade hans pappa lofvat. Jag tröstade mig med, att en gång är ingen gång.

En tid därefter lämnade han mig en tidningsartikel. Där stod, att visserligen afskaffades 1854 husbehofsbränningen, och sedan har folket i genomsnitt betydligt nyktrat till, men vi äro dock barnbarn till det släkte, som hade brännvinspannan på härden, och få därför nu i kampen mot tuberkulosen möta den fiende det frambesvurit. Dessutom ha vi i arf efter bleksiktiga föräldrar fått ett förstördt nervsystem, och det i en tid, då nästan allt arbete fordrar nervspänstighet. Ett försvagadt släkte behöfver för att kunna hålla sig uppe bättre hygieniska förhållanden än deras fäder. Lefnadssättet blir dyrare, kampen för tillvaron hårdare. Uppfinnaren, vetenskapsmannen och arbetsgifvaren arbeta under högtryck för att kunna tillfredsställa de växande fordringarna. Det gäller på alla områden att hålla sig vaken, och då hur ödesdigert att använda sprit!

"Men mamma," inföll min gosse, "nerverna kunna spännas så att de behöfva slappas." — "Ja visst," svarade min man, "och då är ett glas konjak härligt." — "Och ödesdigert," tillade jag med en suck. Jag hade verkligen kommit därhän, att jag ville ha min gosse in i S. S. U. H., men min man vägrade.

Någon tid före studentexamen hade pojken arbetat natt och dag. Orolig öfver att ännu på söndagsmorgonen få se honom sitta öfver boken gick jag tidigt in i hans rum. Han sof tungt och på nattduksbordet stod ett urdrucket likörglas. Konjaken spred ännu sin vidriga lukt i rummet.

Fram mot middagen vaknade han, tog ett bad och en lång promenad för att befria sig från dåsigheten, men icke desto mindre gick det klent med läsningen. Uppfattningen var icke så snabb och klar som vanligt. När han beklagade sig, meddelade jag honom Paul Berts rön på det området, tilläggande att också våra förnämsta skalder, tonsättare, målare och bildhuggare blifvit tillfrågade, huru alkoholen verkar på deras konstnärliga alstring, och att de alla svarat, att ett godt arbete frambringar endast en fullt klar hjärna.

Min gosse ville ögonblickligen gå in i S. S. U. H. Jag bad honom vänta. Han hoppades ju snart att få sitta i ett festligt lag och vin höjde odisputabelt stämningen, och man kunde bibehålla den inom det behagligas gränser, om man tog doserna teskedsvis.

"Sa du i teskedar? Jag offrar dem allihopa för en klar hjärna."

Och så blef min gosse absolutist.

EN MODER.

*

XI.

Något om S. S. U. H.

UNDER ANTAGANDE, att det hufvudsakligen är den studerande ungdomen, som det här är fråga om, ber jag att få påvisa några obeaktade fakta, som enligt min mening stå i samband med ämnet för denna diskussion, och skulle jag vara mycket tacksam, om redaktionen funne användning för åtminstone någon del af nedanstående inlägg, fastän det inte direkt berör den utsatta frågan.

En af de föregående ins. tillråder i sin uppsats i n:r 20 bildandet af klubbar inom skolan, "hvilkas unga medlemmar syssla med allt, som passar deras ålder och läggning, på samma gång det — utan alla löften — underförstås, att medlemmarna af denna klubb afsäga sig alkohol." Sådana klubbar skulle nog kunna vara bra, men hvarför dylika smygvägar och kringgående rörelser. Det är väl icke endast outvecklade småbarn om 10—12 år, som det gäller att inverka på, utan "de unga", det är väl hela den studerande ungdomen. Ingen af insändarne tyckes ha reda på att det inom denna ungdom af de unga själfva för närvarande bedrifves en ovanligt energisk nykterhetsrörelse på absolutistisk grundval. S. S. U. H. (Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbund) stiftades år 1896 och har nu vuxit till en sådan omfattning, att det har lokalafdelningar vid nästan alla högre bildningsanstalter och häromdagen kunde inskrifva sin tiotusende medlem. Är det af rädsla för den af vår sansadt nykterhetsvänliga press utdömda absolutismen, som ingen vågat omnämna oss? Vi böra emellertid ha ett ord med i laget, då det är fråga om ungdom och nykterhet. Jag vill lämna ett par upplysningar om vår verksamhet och vår ställning till hemmen. Långa resonemang behöfvas icke; fakta tala för sig själfva. Först en sak. I många fall kan hemmets inverkan, såvida den icke är alltför utpräglad åt det ena eller andra hållet, icke alls göra sig gällande. De föregående artikelförf. ha kanske varit stockholmare, de där gemenligen sätta Sverige = Stockholm. Då t. ex. en talar om att göra familjelifvet innehållsrikare etc., "för att sönerna skola stanna hemma om kvällarna", skall han betänka, att det i vårt land finns tusentals pojkar, som likt mig vid unga år ryckts ifrån sina hem på landet för att inackorderas i städerna hos främmande människor, hos hvilka det inte alls kan bli tal om något familjelif. För dessa pojkar är det godt att bli upptagna i en krets af glada och ideellt intresserade kamrater. Ty vårt förbund har utom sitt stora, klart fixerade mål: "Rusdryckförbud", många andra ideella intressen. Det har också förmått att samla inom sig så godt som alla de bättre elementen inom skolorna. Intet tvång eller "jesuitism" råder. Allt som oftast inbjudas de icke helnyktra kamraterna vid skolan, ifall det finnes något betydligare antal, till gemensamma sammanträden, hvarvid t. ex. diskuteras sådana ämnen som: "Nykterhetsrörelsens öfverdrifter". För öfrigt bedrifves en omfattande verksamhet. Många föreningar ha upptagit arbete inom folkskolorna för att genom föredrag och under gemensamma lekar ingjuta nykterhetens ande hos folkskolebarnen utan att affordra dem något löfte. De unga äro icke rädda för den demokratiska karaktär, som trots allt är nästan det enda, som bortstöter äldre, verkliga nykterhetsvänner från absulotisterna. Vi "de unga" skola nog kunna utföra vårt arbete utan direkt hjälp från hemmen, om blott föräldrarna icke ställa sig hindrande i vägen. Det har visat sig att all intelligent ungdom, äfven från de högre klassernas ofta moraliskt

slappa hem, om den blott icke redan fått i sig dryckesvanorna, snart blir öfvertygad om och intresserad och hänförd för vår sak. Vid det läroverk, där jag går, äro 70 proc. af de inträdesberättigade (d. v. s. de, som fyllt 14 år; under den åldern äro de unga väl knappast i vanliga fall utsatta för några frestelser af ifrågavarande art) helnyktra. Af dessas föräldrar äro dock endast 20 proc. absolutister Gentemot detta förbund af den bildade ungdomen bortfaller de flesta af de klagomål, som pläga riktas mot våra nykterhetsföreningar. Ingen ofördragsamhet råder. Jag gick själf in i förbundet först i fjol. Förut intog jag måttlighetens ståndpunkt, men blef öfvertygad om absolutismens företräde och möjlighet, sedan jag på en kamrats inrådan studerat igenom förbundets årsskrift och dess tidning, Polstjärnan, som bör läsas af alla för ungdomsrörelsen intresserade. Trots de kanske någon gång ungdomligt öfvermodiga och okritiska uttrycken, finner man snart en verklig kärna Man läser segervisshet i hvarje rad. Genom oss skall spritförbud genomföras. Vi komma att gifva utslaget i denna strid mellan den bildade och den obildade befolkningen, och vi komma att gifva utslaget till den senares förmån. — Jag ber att få sluta med ett par reflexioner. När det nu väl ändå kommer att gå därhän, att förbud genomföres, så tycker jag, att äfven motståndarne och olycksförutsägarne från sin ståndpunkt skulle vara med på dess snara verklighet för att den oundvikliga krisen skall vara öfver så snart som möjligt. I ett annat fall skulle kanske ett sådant beteende vara ett oförsvarligt dagtingande med sin öfvertygelse, men det kan det knappast kallas i ett fall, där chancerna från deras ståndpunkt sedt i alla fall måste vara så tvifvelaktiga. En af insändarne i n:r 20 säger, att man på Gustaf III:s tid såg, att lagstiftningsåtgärder icke voro det rätta medlet mot alkoholmissbruk, och att bönderna då på trots söpo ännu värre. Det var då, det. Då gällde det att stäfja böndernas superi, nu gäller striden hufvudsakligen öfverklassens dryckesvanor. Skall denna öfverklass också på trots supa ännu värre?

17-ÅRIG 7:1-ARE.

*

XII.

Till föräldrar.

HURU MÅNGEN familjefar har ej plågat sin hjärna med detta problem, huru många sömnlösa nätter har det ej förorsakat och för huru mången har ej hans önskan, hans lifsmål, en nykter son, gått om intet; och hvad är orsaken? Jo, bristande kunskaper i barnuppfostran. Det är en neslig skam, en fläck på våra läroverk, folkhögskolor och folkskolor att undervisning ej meddelas i detta för lifvet så viktiga ämne. Så godt sig göra låter inom en tidnings trånga spalter vill jag gifva några utvecklingslinjer i detta till allmän diskussion uppsatta ämne.

Det finnes ett ordspråk som säger: "Äpplet faller ej långt från trädet", och i de flesta fall slår det in. Därför måsten I, barnuppfostrare, först fostra eder själfva till nyktra och goda människor. Då skall eder son *ha utsikt* att bli en man. Minnens "Sådan åkern sådan säden, sådan fadern sådan sonen." Vakten därför att ej något begär, någon lidelse må uppstå hos eder och sedan bli ett sorgligt arf hos eder son eller dotter. Varen arbetsamme, framför allt i edra barns åsyn. Lättjan är alla lasters moder.

Hafven I lyckats fostra eder själfva till goda och nyktra människor, är det dock ej alldeles säkert att eder son kommer att blifva en god man. Därtill fordras äfven att I undervisen honom om de fördelar han har, särskildt ur hälsosynpunkt, af att föra ett helt nyktert lif. Säg honom att människan är skapelsens förnämsta djur. Framhåll för honom att människan vid skapelsen erhöll en välsmakande, frisk och hälsosam dryck, vatten, men att hon i sin stora enfald gjort sig andra drycker. illasmakande och för den mänskliga organismen skadliga, såsom brännvin, öl m. m. Äro de galna, människorna? Djuren äro klokare, ty gifver man dem spritdrycker, förtära de dem ej. Ej heller dricka de mer än för att släcka sin törst, men människorna, de trotsa naturens lagar, dricka både för mycket och för ofta. Men de få sin lön. Genom det myckna drickandet, särskildt till maten, utspädes magsaften och blir till följd däraf matsmältningen rubbad, organismen illa närd och lifvet förkortadt.

Men I skolen äfven praktiskt i det dagliga lifvet söka härda de ungas karaktär. Fostra dem till arbetsamhet, ty den son eller dotter, som i ungdomens dagar går sysslolös, får en försvagad karaktär och blir i mognare ålder ett viljelöst flarn, som ger vika för hvarje frestelse, ja minsta ansträngning. Den far, som hugger ved i sonens ställe, är ömkansvärd, den mor som tänder brasan, medan dottern sitter sysslolös och studerar tidningar, är att beklaga. De få själfva i sin tid skörda den säd de sått. Nej, lär sonen under ferierna att det ej är skam att utföra kroppsarbete, låt dottern deltaga i hemmets göromål. Däraf lär hon mera än att springa på gatorna och flirta med skolpojkar, spela lawntennis eller piano. Hon kan därmed aldrig *till fullo* tillfredställa en man, då hon en gång blir gift. Hon blir honom för dyr, oduglig till allt som hon är. Lär de unga att stiga upp ur sängen *genast* klockan ringer, ty den som har så svag vilja att han, ehuru han borde eller blifvit uppmanad att gå upp, ändå ligger kvar, han ger äfven vika för frestelser af svårare slag. Men besegrar han frestelsen att ligga och slöa, ja, då härdas hans karaktär så småningom och han får lättare att bli herre öfver andra lättjans infall. Inpränten noga i de ungas minne att frestelserna skola slås vid deras första uppkomst, ty då äro de lättast att besegra.

Lären dessutom de unga att *i rätt tid och med omsorg* utföra det som skall göras. Hvarje arbete bör afslutas innan något nytt påbörjas. Om sonen kallas för att uträtta ett ärende eller dylikt, bör han gå strax, och om han lofvat att skrifva ett bref åt sin mor, skall det göras genast, ty det är lättjan som vill ha uppskof.

Det är dock ej nog med att I i hemmet öfvervaken de unga. Ännu mer gäller detta utom hemmet. Sen till i hvad sällskap de unga vistas. "Säg mig med hvem du umgås och jag skall säga dig hvem du är", så lyder ett gammalt kärnspråk och helt säkert ligger mycket sanning däri. Gifven därför de unga goda umgängesvänner, ty eljes skaffa de sig själfva sådana och kanske de då ej bli af bästa slag. Låten de unga umgås med det motsatta könet *i er närvaro i edert hem;* det är bättre än att de utom hemmet träffas och då i kanske mindre rena afsikter.

Konsten i all uppfostran är sålunda: Fostren först eder själfva, undervisen de unga om det som är nyttigt och godt samt söken att härda deras karaktär i småsaker. Söken I dessutom själfva att studera det svåra kall I blifvit anförtrodda och I gören det osjälfviskt och sant, då skall det uppväxa ett ungt, friskare, skönare samt mera ädelt och nyktert svenskt folk än det nuvarande. En god uppfostran kan ej uppvägas ens i guld, ty den hvars uppfostran blifvit försummad, skall äfven, om han finge ärfva en hel förmögenhet, ändock vredgas på sin far, ja, kanske förbanna honom, om hans karaktär blifvit lämnad utan vård. Måtten I, föräldrar, lyckas.

MIMER.

En samvetssak.

REDAKTÖR v. KOCH har för någon tid sedan väckt en motion inom Stockholms stadsfullmäktige, som går ut på anställande af kvinnliga assistenter vid hufvudstadens polis, och särskildt har han tänkt att dessa assistenter, därest de vore själfulla och varmhjärtade kvinnor, skulle vara i stånd att utöfva ett framgångsrikt räddningsarbete bland de prostituerade.

Om herr v. Koch trott, att hans förslag skulle vinna anklang bland dem, som framför andra tagit sedligheten på entreprenad, så har han sedan dess lärt sig inse sitt misstag. Den ena efter den andra af de föreningar, som på sitt program uppställt osedlighetens bekämpande, har uttalat sig emot. Hvarför? Därför att de, som äro principiella motståndare till den reglementerade prostitutionen, icke vilja lämna sin medverkan till en åtgärd, afsedd att förbättra den. Prostitutionen innebär för dessa välmenande, men trångsinta människor en så djup kränkning af kvinnovärdet, att kvinnan måste helt taga afstånd därifrån. Principen gäller för dem mera än lifvet. Den kvinna, som är stark i sin dygd, äger på sin höjd skyldighet att hysa medkänsla för de fallna. Att förakta dem är hennes rättighet. Bistå och upprätta är henne icke medgifvet. Gör hon det, så blir hon medbrottsling i ett förhatligt system. Detta är tankegången.

Må vara: den fallna är värd domen. Vi medgifva för hennes räkning förmildrande omständigheter, men domen står fast. Vi erkänna

Köp Vänersborgs Balskor!
Bästa svenska fabrikat!
Lätta! Eleganta! Hållbara!
Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke. Tillverkas som specialitet efter Wienermetod af
Aktiebolaget
A. F. Carlsson Skofabrik,
Vänersborg
Försäljes i minut hos de flesta skohandlande i riket.

sociala missförhållanden, upprörande orätt, klen betalning, dåliga exempel, svagheter i karaktären, lättsinne och tanklöshet, alla frestelser, som möta den unga kvinnan, de glupska händer, som gripa efter henne, men domen, som fälls af de dygdige, är stark och den står för angreppen. Den kvinna, som kommer under polisen, är märkt. Hustrun, som sålt sig till den man, hon icke älskar och som hon bedrar, samlar upp kjolen, då hon går förbi; tjänstflickan, som byter fästman lika ofta som hon byter plats, ser efter henne; butikfröken, hvars principal sörjer för att hon måste skaffa sig biförtjänster, rynkar på näsan åt henne; männen, som känna henne, hälsa icke. Så stark är en rättvis dom, fälld af ett samhälle, som ingen rätt har att döma.

Inför ett sådant i system satt hyckleri är det befriande att säga sin tanke. Jag har icke funnit, att fallna kvinnor äro sämre än andra. Ofta äro de godhjärtade, snälla flickor, känsliga för hvarje bevis på vänlighet och förståelse. Fräckheten sitter icke djupt. Den utgör en skyddande förklädnad i kampen mot lifvets brutaliteter. Alltför ofta döljer den en känsla af skam och vanära, af hat mot samhället och de skrymtaktige, som dömt. Och dessa kvinnor skulle icke en ädel och tänkande kvinna vilja hjälpa af principiell ovilja mot systemet. De flesta af dem upprätta sig själfva. Endast ett fåtal stannar. För den öfvervägande mängden blir prostitutionen en episod i deras lif. Då jag mött dem som duktiga hustrur till arbetare och handtverkare eller som allvarliga arbetande kvinnor, erfar jag en stark känsla af aktning och respekt.

Allt det där kan vara riktigt, svarar man, men i själfva verket utgör det en förkastelsedom öfver ett system, som vi vilja ha bort. Ja, gärna det. Men så länge det finns, har ingen rätt att undandraga sig skyldigheten att rädda och upprätta.

Ärade halfårs- och kvartalsprenumeranter

erinras om att ofördröjligen förnya prenumerationen, på det intet afbrott i tidningens regelbundna expedition må uppstå. Alla prenumeranter erhålla *gratis* det verkligt praktfulla

Iduns julnummer 1907,

hvarmed tidningen högtidlighåller sin 20:de årgång.

Detta julnummer utgöres af *konstnären Carl Larssons* förnämsta standardverk, den storslagna serien bilder ur den svenska kvinnans lif alltifrån äldsta dagar intill nuvarande tid, hvarmed han för en del år sedan smyckade Nya elementarläroverket för flickor i Göteborg. Detsamma kommer att bestå af 10 stora konstblad i färger, förstklassigt utförda och med text af konstnärens eleganta, lekande penna. Ensamt detta arbete motsvarar i värde hela prenumerationssumman.

Lytets börda.

Af **Hjalmar Höglund.**

MED DEN samhörighetskänsla, som ett likartadt olycksöde ingifver, hylla sig de blinda till hvarandra, och de sammankomster de årligen hålla äro för dem efterlängtade oaser i ensamhetens öken. Den unge författarens historia med motiv från en sådan sammankomst är en gripande skildring ur de blindas värld och målar i öfvertygande ord den själens ensamhet, som är den tyngsta pröfningen för de olyckliga, hvilka beröfvats ögats ljus.

DETTA ÄR om de blindas möte, till hvilket de samlas från nära och fjärran en gång hvart år.

Den bestämda tiden är inne och den rymliga samlingssalen fylles efterhand af ett myllrande virrvarr af ständigt kommande, ensamma eller helst i grupper, och sorlet ljuder starkt af glada utrop och igenkännande hälsningar. En ofrivillig sammanstötning här och där, ett ord och en hastig, nästan omärklig kännande rörelse med handen, och i nästa minut söka två händer hvarandra och mötas i hjärtlig tryckning. Och hvar och en tränger sig in i virrvarret och växlar ord och handslag och fråssar af gamla minnens återuppståndelse i kött och blod och njuter af att få låta alla andra känslor fara för den för stunden starkaste, den att vara midt ibland idel förstående likställda. Och öfver det hela hvilar en sällsam stämning af samfälld håg att gifva och taga emot, att gifva af det egna jaget och taga emot af de öfrigas. Detta är enbart vår stund — säger den stämningen — samhörighetskänslans, förståelsens stund. Så gifvom hvarandra i ymnigt mått och tömmom den bräddade bägarens kostliga dryck till sista droppen.

Ögat, själens fönster, är slutet, den ogenomskinliga gardinen är för alltid fälld och släpper ingen stråle utifrån och in och ingen inifrån och ut. Men lifvet där inom, anden, personligheten traktar och trånar efter förbindelse med det yttre, och när ögats väg är stängd, så skapar den sig därför en ny, det sjätte sinnets, den obestämbara och namnlösa förnimmelsens väg. Hos de närvarande bor denna förnimmelsens underbara förmåga.

Så knackar ordförandens klubba uppe på katedern, och det blir tyst i salen.

Han på katedern är också en af dem. På hans bröst glittrar en orden, det veta de alla, och det finnes icke en bland dem, som icke är medkännande stolt öfver den utmärkelsen. Han har fått den för sin outtröttliga verksamhet för sina likars bästa. Han är det, som tagit ledningen bland dem och fört dem framåt, och han är det, som brutit väg för dem, dit de förr aldrig nått, och gifvit deras ord ett gehör, som de förr aldrig ägt. De veta, att i deras historia skall han kanske nämnas som den ypperste, därför att han bland banbrytarne var den starkaste. Nu talar han.

— Så ha vi åter samlats till ett gemensamt möte — säger han — för att rådslå och besluta om för oss viktiga ärenden och framförallt för att utbyta tankar och intryck så som vi endast kunna det oss emellan. Och när jag nu hälsar eder alla välkomna östan- och västanifrån, nordan- och sunnanifrån, alla I, som drabbats af lifvets tunga hand, så ber jag eder känna och vara medvetna därom, att ingenstädes i hela vida världen är enhvar af oss så hemma som här bland sina likar, och att ingen står oss närmare, än hvad skickelsen ställt oss till hvarandra. På tunggångna och försakelsebelagda vägar ställde oss vårt öde, men det finnes dock planer, där marken är jämn och mjuk och lätt för stegen och där en stunds vederkvickelse och behöflig hvila beredes oss. Jag menar dessa sammankomster, då vi efter årslång skilsmässa åter räcka hvarandra handen. De äro de jämna planerna, de tunggångna vägarnas hvilopunkter, och under förhoppning att enhvar af oss nu åter för några dagar skall få del af denna vederkvickelse och denna hvila från oro och bekymmer och förnekadt personlighetskraf, så förklarar jag detta möte öppnadt.

Sådana falla hans ord. Så taga rådslagen och besluten vid, och ärende efter ärende, enbart rörande deras egna solidariska intressen, diskuteras och afgöras. Men när allt detta är undanstökadt, då reser sig en man i bänken och talar, och det han säger är i få ord ett helt lifs historia, är historien om en själs långa, tysta vånda. Han har förut gått omkring i salen bland de öfriga och upplifvat gamla bekantskaper och formerat nya, och nu ligger det något af förklaring öfver honom öfver att få vara helt sig själf och att få tala fritt ut sin tanke till dem, som förstå innebörden af hans ord.

— Jag skulle vilja kasta fram ett ord till pröfning, säger han, det ordet är: *ensamhet.* Ha ni tänkt på och smakat hela vidden af hvad det ordet innebär, tvingats att riktigt suga must och safve ur det till sista droppen? Jag har gjort det. Men ni, som ha förmånen att bygga och bo i hvarandras närhet och mötas då och då, ni ha dock aldrig smakat ensamhetens bitterhet så som vi där ute i de vida bygderna, vi som mäta mångmila afstånd till närmaste granne. Ty med grannar menar jag icke dem som se. De stå mig och mina intressen i många fall icke närmare än tallarna kring min stuga. Nej, med grannar menar jag endast dem, som synens mistning kallat in i samma lefvelse som jag, och till en sådan granne är det mer än långt.

Eremitens ensamhet i ödemarken är icke så tungt tryckande som ensamhetskänslan midt bland ömkande människor. Jag fruktar den ensamheten mer än döden. Jag kämpar dagligdags med den där ute i min hembygd, och där finnes icke ett ställe, där jag kan gömma mig undan för den.

Jag hör furornas sus och löfvens prassel som andra, jag hör forsens brus och vågornas skvalp mot stranden och jag känner dofterna af sommarblom och saffylld växt, men jag gör det allena. De, som lefva omkring mig, de höra och förnimma det icke på samma sätt som jag, ty deras förnimmelser smälta samman med blicken och få genom den en annan känslofärg. Jag står allena och utom deras intryckskrets.

Jag lefver bland bygdens folk. Jag går ut och in i deras gårdar och växlar ord och handslag med dem, men jag gör det så som en främling gör det i en trakt, där ingen känner honom eller hyser intresse för hans person. Jag är ensam i min egen hembygd.

Jag har hustru och barn i min stuga, ty jag tänkte att med deras hjälp skulle jag få makt med ensamheten, men förgäfves. Jag känner mig allena vid min hustrus vänlighet, och när mina småttingar krypa upp i mitt knä och jollra efter sitt sinne, då känner jag som starkast, att jag står utanför deras värld, att deras lifsinstinkter gå dit jag icke kan följa och att deras vaknande tankar forma bilder, som jag icke kan förklara eller dela med dem, och mitt hjärta vill krympa samman af bäfvan för att de en gång skola ömka sin egen far. Men sådant, bröder, förmå ej ord måla.

Hans röst skälfver ett ögonblick som af gråt och det går en medkänslans suck från åhörarna rundt omkring. Så talar han åter.

— Det är, som om jag ständigt hade två lif, två personligheter, fortsätter han.

— Den ena hungrar och törstar och äter och dricker och är frisk och sund, och den andra har drabbats af blindheten. Och den blinde hos mig skriar efter likställdt samlif och trår och traktar efter att få smyga sig undan alla de glänsande ögonen, som medlidsamt se på mig, att få smyga sig undan allas deras åsyn, som fulla af välvilja likväl i innersta tankarna ställa mig lägre än sig själfva och utom sin krets, längtar efter hvar gång jag får stiga in i eder ring och blanda mig med eder. Ty här kan jag kasta lytets börda af och lyfta hufvudet högt i medvetandet af att utan åtskillnad vara en bland andra; här är det olyckans märke, som annorstädes skiljer mig från andra, just det som skänker mig samhörighetens rätt; här bjudes det åtrådda samlifvet fullt och förstående, och därför äro dessa möten en välsignelse. Ty det säger jag af hela mitt lifs erfarenhet, att lytets börda ligger icke tyngst i den kroppsliga yttre olägenheten och vedermödan, utan i den själens vånda det föder och i det afskiljande och isolerande från allmänlifvet, som det för med sig. Det är lytets största olycka, det gissel, som ingen opröfvad fullt kan fatta.

Väl vore dock, om jag nu icke talat i allas edert namn och med stöd af allas eder erfarenhet, utan endast och allenast af egen drift.

Han slutar, och det är en stund dödstyst i salen, medan en våg af starka känslor rullar genom åhörarnas sinnen. Så resa de sig och gå bort till honom en och en och utan öfverenskommelse och trycka hans hand och säga hvar för sig:

— Så, som du sade det, så är äfven min erfarenhet. Och han, som talat, ler ett smärtfylldt leende och med något i dragen, som vittnar om full förståelse, den ensamheten bland människorna lärt honom.

Två dagar därefter skiljas de åter från hvarandra och vända tillbaka hvar och en till sin ensamhet och till den pröfvade sanningen, att lytets tunga börda icke ligger tyngst i den kroppsliga yttre olägenheten, utan i den själens vånda det föder och i det afskiljande och isolerande från allmänlifvet, som det för med sig.

Herta Marks idé.

Vördsamt tillägnad de ogifta, af **Campanula.**

(Forts. fr. n:r 25.)

"NÅ, DÅ RESER vi," sade häradshöfding Holger, men hans ansikte var allvarligt. "Jag skall ringa på städerskan, så att hon kan hjälpa dig med packningen. Men lofva mig nu, Ester, att när vi kommer hem, så får barnet fortfarande vara hos sin sköterska om nätterna. Du får inte öfveransträngа dig så där en gång till."

Han höll fast hennes hufvud och han strök öfver hennes guldskiftande hår. Han ville ha in lugn i hennes sinne.

"Ja," sade hon och log mot honom. "Jag är så glad för att jag får resa."

Och så kom häradshöfding Holgers hem, och midt på salongsgolfvet stod lilla Sara i sina små gula skor, stödd på mormors hand och välkomnade dem med ett leende. Hänryckningen var stor, och lyckan var nära. Det var, som om den stod vid dörren och tittade in — men den kom inte in, det var något i vägen för den.

"Svärmor," sade häradshöfding Holger en dag, då han helt oförmodadt kom upp till landssekreter Marks ungefär en vecka efter deras hemkomst, "vill du inte komma upp och söka förmå Ester att låta jungfrurna ha hand om Sara om nätterna? Nu har hon flyttat in den lilla i sängkammaren igen, och hon kommer alldeles att förstöra sig med nattvak som förut, och hon motar ut mig ur sängkammaren. I natt ha vi inte

sofvit för den lilla skrikhalsen, hvarken Ester eller jag. Men jag har ingen makt med Ester, kanske hon kunde lystra till ditt råd."

"Ja, det går inte för sig," svarade fru Mark. "Jag skall följa med dig hem och tala med henne."

"Jag tar gärna tio sköterskor i huset, blott vi få ro om nätterna, Ester och jag, ty jag står inte ut med det, och så ha vi strax Ester sjuk igen," sade han, trött och uppgifven af sin maktlöshet gent emot hustrun.

Fröken Herta satt i sitt rum och hörde svågerns ord. Hon lämnade sitt arbete, tog sin hatt och begaf sig till systerns hem.

"Ester, du, hvem är egentligen numro ett här i ditt hus, är det din man eller är det ditt barn?" frågade hon.

"Hur så?"

"Eftersom du motar din man ut ur sängkammaren. Du har ju tagit in Sara igen, och ni ha ju vakat hela natten."

"Jag måste själf se till mitt barn, och om man vill ta den rättigheten ifrån mig, så får man gå fram öfver mitt lik," svarade fru Ester.

"Men du har tre jungfrur och en pålitlig barnsköterska. Du borde kunna lita på henne och inte utsätta dig för att bli sjuk igen och din lycka att förspillas. Du måste ta mera hänsyn till din man."

"Hvad du pläderar ständigt för Nils. Hvad har du för intresse af hans välbefinnande?"

Fru Ester vände sig om och fixerade systern.

"Allmänmänskliga," svarade fröken Herta skrattande. "Och så är jag rädd om din hustruära, förstår du inte det?"

"Den behöfver du inte vårda dig om, men jag måste vårda mig om mitt barn."

"Jo, Ester, du är oresonligt oförnuftig, så snart det gäller lilla Sara, och du sätter din ära och din lycka på spel för barnets skull. Du tar ju inga hänsyn till din mans tycken och önskningar. Mamma kommer snart upp för att gräla på dig. Hon tycker inte om att du har barnet inne hos dig om nätterna, då du inte är tillräckligt stark till det. Var nu en riktigt söt liten fru! Du har för resten sötat till dig en smula, sedan du börjat kamma dig modernt. Låt oss i flygande fläng bära ut Saras säng och alla hennes tillbehör i barnkammaren, tills mamma och Nils kommer, och ta in en vinbricka med tårtor i salongen och dofta som rosor af trefnad! Du satte dig därmed som på en sky, Ester. Med motstånd gräfver man ned sig, förstår du inte det?"

"Det där är ju barnsligheter alltsammans. Tror du, att man till något pris i världen säljer sina moderliga rättigheter, inte ens för lyckan att få sitta på en sky," svarade fru Ester.

"Ack, lilla fru mor, du är inte mottaglig för skäl och du kan inte resonera, jag rymmer fältet. Se till, att någon följer med mamma hem sedan, så att hon inte utsätter sig för något, eftersom hon inte hör!"

"Om mamma kommer upp, så kan du väl stanna, tills hon kommer. Du skall få både vin och tårtor," sade fru Ester.

"Mina favorittårtor?" frågade fröken Herta.

"Ja bevars."

"Och mammas?"

"Ja."

"Och Nils?

"Hvilka är det?"

"Mandelspån. Har du inte sett, att han aldrig tar en tårta?"

"Nej, det har jag inte tänkt på."

"Då stannar jag och skäms, ty det är den stora sanningen, Ester, jag blygs för din skull. Jag ville att du skulle vara mycket, mycket förståndig och mycket, mycket hänsynsfull och mycket, mycket söt."

Fröken Herta slog sig ned vid pianot och spelade en vals af Rubinstein.

Och så kom häradshöfding Holger hem och hade sin svärmor med sig, och man drack vin i salongen och åt tårtor, och man diskuterade ämnet om barnet borde anförtros åt en sköterska om nätterna eller ej. Men alla skäl slopades inför fru Esters ord:

"Endast öfver mitt lik kan Sara föras bort från mig."

IX.

En dag på hösten utsändes i staden små tryckta bjudningskort med inbjudan till till supé med bal hos landssekreter och fru Mark. Alla dansanta element inom den lilla stadens societet voro inviterade.

Stora anordningar hade vidtagits i och för balen hos landssekreter Marks, och fröken Herta hade haft mycket att bestyra om. Balen hade tillkommit på hennes initiativ och i samråd med fadern. Hon hade haft långa samtal med sin far under den sista tiden angående sin så kallade idé och balen hade tillkommit i anledning af deras resonemang. Vid den tiden på året brukade landssekreter Marks invitera endast till middagar och supéer och först efter jul till bal. Men nu var stadens ungdom inviterad till bal midt i höstsäsongen.

Det var en lysande samling af blomstrande ungdom, som samlades på balaftonen i landssekreter Marks eleganta våning. Glänsande ögon, smärta midjor, blommor, luftiga baltoaletter, svarta frackar, uniformer.

Fröken Herta bar en enkel hvit klädning af mjukt, luftigt tyg med lefvande rosor. Hon var inte den vackraste i den stora samlingen af unga flickor, men hennes ansikte var utomordentligt själfullt, och hennes ögon flammade.

Supén serverades först, och stämningen var den vanliga: man värmdes upp så småningom. Alla, med undantag af ett par herrar, önskade maten dit pepparn växer och längtade efter att musiken skulle spela upp.

"Herta," hviskade unga flickröster till höger och vänster om henne, "få vi inga dansprogram?"

"Jo, de kommer att delas ut först efter supén," svarade fröken Herta på de många frågorna.

Det lugnade de lättfotade små danserskorna en smula, men inom sig undrade de, hur de skulle hinna få sina dansprogram fulltecknade,

Landssekreter Mark hade vid supén klingat i sitt glas och hälsat gästerna välkomna. Vid desserten klingade han för andra gången i sitt glas och anhöll om en stunds uppmärksamhet af den samlade ungdomen.

De hade kommit dit för att tråda dansen tillsammans med hans dotter i en glad stund, sade han, och han hoppades, att ej några af de djupa plikter och de tunga vikter, som människorna släpa på genom lifvet, måtte hindra någon af de samlade att under en stund dansa gladeligen och af hjärtans lust. En gammal häfdvunnen sed, som lik en tung vikt hittills djupt tryckt ned lefnadens vågskål, ville han för den aftonen placera om för att få in en smula jämvikt i de utstakade förhållandena. Någon gammal spjufver långt tillbaka i tiden hade funnit på, att männen skulle ha den förmånen att få utvälja åt sig de damer de ville dansa med, och den spjufverns idé hade släkte efter släkte släpat med sig ända intill vår tid till förfång för damerna. Nu tyckte emellertid hans dotter, sade han, att den där idén kunde vara uttjänad, och att damerna för jämviktens skull, om inte alltid hädanefter så åtminstone för den aftonen, själfva måtte få utvälja åt sig de kavaljerer de ville dansa med. "Rättvisan, ty tiden söker rättvisa," sade han, "ligger helt visst förborgad i det förhållandet, att båda könen utvälja åt sig sin moitié i dansen. Måtte det bli det häfdvunna bruket för kommande tider till fromma för rättvisan och dansen och glädjen! Men nu i afton på min dotters bal vill vi göra ett tvärt omkast i förhållandet, i det att damerna själfva få utvälja åt sig sina kavaljerer så när som på en dans, som de skänka åt herrarnes fria val af pur frikostighet. Mina damer och herrar, låt oss nu tömma våra glas för den nya idén!"

"Bravo! Bravo! Fröken Mark! Herta! Fröken Mark!" ropades det om hvartannat. Det blef med ens, som om glädjens källsprång kommit loss. Det blef ett sorlande brus, ett talande och ett skrattande, som om släktet ej gifvit ljud ifrån sig på århundraden.

"Fördömdt god idé," sade en uniformsprydd herre till en frackklädd. "Nu bortfaller ju alla skyldighetsdanser för oss, och man behöfver bara följa med, då sirenen vinkar."

"Jag undrar, om damerna också ämnar lägga armarna om våra midjor och föra oss i dansen," svarade den frackklädde. "Då gäller det för oss att trippa på lätta fötter."

"Förtjusande!" sade en ung blondin, som inte slutat skolan ännu. "Jag fruktar nästan att det hörs, hur mitt hjärta slår. Jag vet inte, om jag har mod att vara sann och bjuda upp just den, som jag vill dansa med."

"Har du mera mod att vara osann?" frågade en djupt dekolleterad dam, som varit längre med än den blonda.

Man lämnade matsalen och tågade till stora salongen, som var förvandlad till en balsal. Vid ingången stodo två små flickor klädda till skära tulpaner och delade ut dansprogrammen. De utgjordes af små skära kort med breda guldkanter och en fyrväppling afbildad i ena hörnet. Den näst sista dansen på programmet var anslagen för herrarnes fria val.

Herrarne hade placerat sig i grupper längst ned i salen, och ett fint öra kunde urskilja ljud, som liknade lättnadens andedrag.

Damerna hade också flockat sig samman, och luften omkring dem skälfde som strängalåt. Allas blickar sökte fröken Herta, hon måste ju ta det första steget.

Fröken Herta tog dansprogrammet, som hon för ett ögonblick stuckit innanför skärpet, såg ut öfver salen, och med lätta steg och högrest hufvud gick hon hän öfver den tomma platsen fram till herrarnes grupp. Hon stannade framför svågern. Det blef med ens så tyst i salen, att inte ens rasslet af en solfjäder hördes.

"Tillåter du, att jag dansar första dansen med dig, Nils?"

Hon räckte svågern sitt dansprogram. En fin rodnad sprang upp öfver kinderna. I den stunden var fröken Herta vacker. Häradshöfding Holger bugade sig och tog dansprogrammet.

Nu inkommet för sommaren

Färdigsydda Satin Underlif

att använda under tunna blusar.

Finnes i alla färger och storlekar.

Pris kr. 2: 50.

Uppgif mått! Till landsorten mot postförskott!

BUTTERICKS MÖNSTERAFFÄR,
A.-B. MARIUS HARTZ.
Drottninggatan 72, Stockholm. Riks 17 26.

"Tack, Herta!" sade han. "Men här måste kompromissas. För första dansen måste du ge mig kotiljongen."

"Gärna. Tack!"

Så vände fröken Herta sig till en ung löjtnant, som för första gången var inviterad där i huset.

"Vill ni vara så god och anteckna er för en dans på mitt program, herr löjtnant, hvilken som helst!" sade hon leende, som om hon velat tillägga: "om ni har mod därtill."

Nu kommo de andra damerna till med sina dansprogram. Man skämtade, man log, och man rodnade. Programmen fulltecknades i en hast. En och annan af damerna anhöll om två danser af samma kavaljer. Och så spelade musiken upp.

"Samma väg som vi trampat i århundraden," sade en ung filosofie kandidat till en notarie. "Såg du, hur fröken Mark offrade sin lust för plikten? Kvinnorna håller styft på sina plikter."

"Det hedrar dem," svarade notarien.

Häradshöfding Holger började balen med fröken Herta. Fru Ester dansade inte, men landssekretern hade blifvit uppbjuden, och han var nog artig att följa med, fastän han för länge sedan upphört att dansa. Glädjen var som framtrollad, munterheten var stor. Den lilla blonda hade haft mod att vara sann, och hon var ytterst animerad.

"Hvilken charmant idé, Herta!" ropades till fröken Mark, hvart hon kom. Och vid buffeten, där man mellan ett par danser skockade sig omkring henne, frågade en ung notarie, om det var damernas mening att för all framtid göra den nya idén gällande.

"Inte såsom den i afton praktiseras," svarade fröken Herta. "Det vore ju att göra ensidigheten gällande från motsatt håll. Men att damerna likaväl som herrarne kunna utse åt sig dem de vill dansa med, det förmodar jag, att ingen kan göra någon skälig anmärkning emot. Eller hur?"

Fröken Herta såg ut öfver den glittrande, ungdomliga skaran omkring sig, och öfver allt hördes ropen: nej, nej.

En gardeskapten höjde sin röst öfver de andras. "Vid hofvet i Berlin är det den seden, att prinsessorna själfva bestämmer, hvilka de vill dansa med och ge det tillkänna genom en kammarherre," sade han. "Att få dansa med en prinsessa är ju en nåd, och nåd tar man sig ej. Förhållandet är alldeles korrekt."

"I dansens rike är vi allesammans prinsessor," sade någon i flickhopen.

"Bravo!" ropade några röster ur herrarnes flock, "Bravo! Och de fagra prinsessorna blir en gång drottningar hvar i sitt rike."

"Regerande," sade häradshöfding Holger och fyllde sitt glas. "Den unga prinsessan och den sedan regerande drottningen blir ofta som två helt och hållet olika personligheter. Historien visar oss det. Undret är fenomenalt. Hvem kan förklara anledningen, orsak och verkan?"

Musiken spelade upp, och häradshöfding Holgers fråga blef obesvarad.

Då näst sista dansen herrarnes fria val var slut, knackade en af herrarna i ett glas och bad att få säga några ord. Den talande var en femtioårig ungkarl, landskamrer och en hvardagsgäst i det Markska hemmet.

"Jag ber att få tömma mitt glas för fröken Mark och för den nya idé, hon i dag med stormande lycka fört in i vårt sällskapslif," sade han. "Att damerna skänkt den nya idén sitt erkännande och troligtvis kommer att tillämpa den allt framgent, är jag förvissad om, och jag vill tillönska dem all framgång. Jag anser den nya idén vara ett litet steg framåt i riktning mot frihet, mot glädje och mot lycka."

(Forts.)

Pomril

förnämsta och billigaste alkoholfria läskedryck

förordas.

Rikstel. 102 85. Allm. 76 86.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 30 JUNI—6 JULI 1907.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; inkokt färsk strömming med brynt potatis; omelett med champinjonstufning; mjölk; kaffe eller te med skräddkakor. Middag: Fiskkroketter med champinjonsås; slottsstek med grönsalad och potatis; bavarois med makroner.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; uppvärmd stek (rester från söndag) med makaroner och ansjovis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Bräckt skinka med stufvade sockerärter; rabarberkräm med mjölk.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; pannbiff med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: God buljong utan kött med rostadt bröd; stufvade abborrar med potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; »sillpölsa»; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Persiljefylld kalfbringa med grönsalad och spenat; saftsoppa med skorpor.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hachis på kalf med förlorade ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Grönsoppa med mjölk; fläskpannkaka.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; strömmingslåda med brynt potatis; ägg; kaffe eller te. Middag: Svinkarré; stekt som vildt, med ryska ärter och lingon; smultron med mjölk.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; kall svinkarré (rester från fredag) med brynt potatis och lingon; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Laxpudding med äggstanning; smörgröt med mjölk.

RECEPT:

Slottsstek (f. 6 pers.). 1½ kg. innanlår eller fransyska, 3 msk. smör (60 gr.), ½ msk. salt, 1 lit. svag buljong eller vatten, 4 kryddpepparkorn, 4 hvitpepparkorn, 1 msk. konjak, 1 msk. ättika, 4 ansjovisar, 1 liten rödlök. 2 lagerblad.

Sås: 1 msk. smör (20 gr.), 1½ msk. mjöl, köttsky, (1 dl. tjock grädde).

Beredning: Köttet bultas väl och tvättas med en duk doppad i hett vatten. En stekgryta upphettas långsamt, smöret brynes däri och köttet ilägges samt brynes väl på alla sidor, hvarefter det saltas. Den kokande buljongen eller vattnet påspädes litet i sänder och kryddorna jämte de rensade ansjovisarna, den hela löken och de öfriga ingredienserna tillsättas, hvarefter steken får sakta steka färdig, omkr. 3 tim.

Köttskyn silas och skummas, smör och mjöl sammanfrässas, köttskyn tillsättes litet i sänder och såsen får koka under flitig rörning i 10 min., hvarefter den afsmakas.

Bavarois (f. 6 pers.). 10 blad gelatin, 6 cl. vatten, 150 gr. strösocker, ½ lit. jordgubbssaft, 4 dl. tjock grädde.

Beredning: Gelatinet spolas med kallt vatten och upplöses i 6 cl. kokande vatten tillika med sockret, hvarefter jordgubbssaften tillsättes. Då blandningen är fullkomligt kall och börjar stelna, nedröres den till hårdt skum slagna grädden. En vacker bleckform sköljes med kallt vatten och beströs med strösocker, massan hälles i och formen ställes på is eller på kallt ställe 4—5 tim. När puddingen skall stjälpas upp, hålles formen omkr. ½ min. i varmt vatten. Den serveras med makroner.

Anm. I stället för jordgubbssaft kan hallon-, krusbärs- eller körsbärssaft användas.

Stufvade sockerärter (f. 6 pers.). 3 lit. sockerärter, ¾ lit. vatten, 2 tsk. salt, 2 msk. smör (40 gr.), 1 msk. mjöl, 2 msk. hackad persilja, 1 tsk. socker.

Beredning: Ärtskidorna rensas, sköljas och påsättas i kokande, saltadt vatten. När de kokat upp, tillsättes 1 msk. af smöret, hvarefter ärterna få koka med tätt slutet lock, tills de äro riktigt mjuka. De uppläggas då med hålslef i ett fat. Resten af smöret fräses med mjölet, ärtspadet tillsättes, litet i sänder, och såsen får koka 10 min. Därefter ilägges ärtskidorna och stufningen afsmakas med den hackade persiljan, salt och socker.

God buljong utan kött (f. 6 pers.). 1 liten morot, 1 liten palsternacka, 1 liten purjolök, ¼ selleri, 2 lit. vatten, 1 msk. smör (20 gr.), 3 tsk. Liebigs köttextrakt (24 gr.), 10 gr. salt, 4 hvitpepparkorn.

Beredning: Rotsakerna ansas på vanligt sätt, skäras i bitar och påsättas i det kalla vattnet tillika med smöret och kryddorna. Buljongen får därefter koka med tätt slutet lock omkr. 2 tim., eller tills rotsakerna äro fullkomligt mjuka. En half timme innan buljongen är färdig tillsättes det i litet hett vatten upplösta köttextraktet och buljongen får ytterligare koka. Den silas sedan genom en i hett vatten urvriden servett, afsmakas och användes antingen klar eller afredd med smör och mjöl eller grädde och äggulor.

»Sillpölsa» (f. 6 pers.). 2 stora sillar, 1 lit. kokt, kall potatis, 1 medelstor portug. lök, 4 msk. smör (80 gr.), 3 dl. tjock grädde.

Beredning: Sillarna urtagas, sköljas väl och få ligga i rikligt med vatten under 12 tim. Skinnet afdrages och sillarna fläkas; ryggbenet och alla småben borttagas. De skäras därefter i små tärningar. Potatisen skalas och skäres i lika stora tärningar. Löken skalas och hackas fint samt fräses väl i smöret. Därefter tillsättas sillen och potatisen och massan brynes lätt under försiktig omrörning. Sist nedröres grädden och anrättningen upplägges på varm karott.

Serveras som frukoträtt.

Fläskpannkaka (f. 6 pers.). 3 kkp. mjöl, ½ tsk. salt, 3 ägg, 1½ lit. gräddmjölk, 2 hg. lätt saltadt fläsk.

Beredning: Mjölet siktas i ett fat och blandas med saltet. Äggen vispas tillsammans med mjölken och nedröras med slef i mjölet, litet i sänder, så att smeten ej blir klimpig. Den bör därefter stå ett par timmar, så att mjölet får svälla. En stekpanna upphettas långsamt. Fläsket skrapas, skäres i fina tärningar, lägges i pannan och stekes gulbrunt samt upphälles jämte flottet. Pannan gnides ur noga med rent papper, så att saltet kommer bort och fettet hälles åter i. Pannkakssmeten röres om väl och hälles i stekpannan, hvarefter fläsktärningarna iläggas och pannkakan gräddas vackert gulbrun i god ugnsvärme.

Svinkarré stekt som vildt (f. 6 pers.). 1½ kg. fläskhare (med ben), 1 hg. späck, ½ msk. salt, ¼ tsk. hvitpeppar, 1 msk. smör (20 gr.), 1 kkp. vatten, 3 kkp. mjölk, ½ msk. soja.

Sås: 1 msk. smör (20 gr.), 2 msk. mjöl, köttsky, 1 msk. köttextrakt, 1 dl. tjock grädde, 1 tsk. socker.

Beredning: Fläskharen tvättas med en duk doppad i hett vatten, bultas lätt, befrias från det mesta fettet och späckas om så önskas samt ingnides med salt och peppar. Smöret brynes i en stekgryta, köttet nedlägges och brynes väl på alla sidor, hvarefter det spädes med det kokande vattnet, mjölken och sojan och får sakta steka med tätt slutet lock, tills köttet är mört. Det upptages, lossas från benet och skäres i tunna skifvor, som hopläggas och serveras upplagda på benet. Köttskyn silas och skummas noga. Smör och mjöl sammanfrässas, köttskyn och köttextraktet tillsättas litet i sänder under rörning och såsen får koka 10 min., hvarefter grädden ihälles och såsen får ett uppkok samt afsmakas.

Laxpudding med äggstanning (f. 6 pers.). 3 hg. salt lax, 1 lit. potatis, 4 ägg, 1 tsk. hvetemjöl, 3 kkp. oskummad mjölk, 1 msk. fint hackad persilja.

Till formen: ½ msk. smör (10 gr.), 1 msk. stötta skorpor.

Beredning: Laxen sköljes och vattenlägges omkring 12 tim. Den skäres i skifvor och inklappas väl i hvitt papper. Potatisen kokas, skalas, skäres i skifvor och lägges hvarftals, med laxen i en smord och brödbeströdd form. Äggen vispas med mjölet och mjölken, och äggstanningen hälles öfver puddingen. Den beströs med den fint hackade persiljan och gräddas i ugn omkr. ½ tim. Puddingen serveras med skiradt smör.

Den bästa måltidsdrycken brygger man själf med Lagermans Bryggalette. Den kostar färdig cirka 4 öre litern. Bryggalette är tillverkadt af finaste maltextrakt, enbär, humle och socker.

Joko! Hvad skall jag använda till min Stortvätt?

Chromol-såpan
tillverkas endast vid
A. P. Sjöbergs
Fabriker :: MALMÖ

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

Kostnadsfritt. Om Ni genom *undervisning pr korrespondens* ämnar lära Er bokför., räkn., skrifn., svensk o. utländsk handelskorrespondens m. m., torde vårt nya *64 sidiga* rikt illustr *prospekt* vara af stort intresse för Er. Begär det! Det erhålles *gratis*.
Malmö Språk- & Handelsinstitut
Dir. *E. & Harwood*, Södarg. 19 D, Malmö.

Hushållerska,

fullt skicklig i finare matlagning, bakning och inläggning m. m. samt van vid större såväl landt- som stadshushåll erhåller plats till hösten hos grefvinnan Eugène von Rosen, Örbyhus Slott, Örbyhus.

Vid Höörs samskola

(5-klassig med statsunderstöd) sökes för nästa läsår, som börjar den 26 aug.: 1:o en lärarinna med undervisningsskyldighet i elementarskola 24 t. i veckan, hufvudsakligen i naturkunnighet och öfriga svenska ämnen samt gymnastik. Lön 900 kr. jämte bostad och ved; 2:o) en elementarbildad småskolelärarinna med högst 30 t. undervisningsskyldighet i veckan. Lön: 650 kr. samt fri bostad och ved.

Ansökningar, åtföljda af bestyrkta betygsafskrifter och läkarebetyg, böra före den 15 juli insändas till styrelsen för samskolan, under adress Höör.

STYRELSEN.

Seminariebildad

lärarinna, som vill åtaga sig att läsa in tvenne 8—9 års gossar i 1:a klassen vid elementarläroverk till hösten 1908 samt dessutom undervisa en nybörjare på 6 år, erhåller anställning den 1:ste nästkommande sept. Från elementarläroverk utexaminerad har företräde. Svar med betyg och löneanspråk torde sändas till Direktör C. G. Fogelberg, Kosta.

I FAMILJ på landet önskas till 1 september ung flicka som hjälp och sällskap samt för att läsa med liten nybörjare. Svar jämte fotografi till »Hjälp och sällskap», Ottebol p. r.

Till hösten

finnes för en bättre men anspråkslös ej allt för ung flicka plats ledig i domarefamilj på landet. Kunnighet i matlagning samt vården af minderårigt barn önskvärdt. Löneanspråk jämte fotografi torde insändas till »Plikttrogen», Lundsbrunn.

Vid Lysekils samskola

blir instundande höstterminen en plats ledig för lärarinna med undervisningsskyldighet hufvudsakligen i förberedande afdelningen och i elementarafdelningen i kristendom. Lön 900 kr. Ansökningar ställda till Samskolans styrelse böra före den 20 juli vara inlämnade till styrelsens ordförande borgmästare A. Sundberg.

STYRELSEN.

BILD. husföreståndarinna af god familj, musikalisk, med godt lynne och sympatiskt sätt sökes till väl situeradt ungkarlshem på landet. Den förodrages, som älskar landet och är road af allt hvad till landet hörer, såsom höns- och trädgårdsskötsel m. m. Svar med rek. o. foto till »Landtlif hösten 1907» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

INACK.-BYRÅN, Norrköping,

anskaffar goda platser åt hushålls- och barnfröknar m. m. Rikstel. 916.

25 à 35-årig

verkligt dugande, bildad flicka med godt sätt, enkla lefnadsvanor och förmåga att bereda trefnad i hemmet, kan erhålla förmånlig anställning som husföreståndarinna i större stad i södra Sverige hos medelålders aktad ungkarl, där tjänarinnor finnas. Stor vikt fäster annonsören vid att den sökande är praktisk och intresserad för ett hems omvårdnad. Svar, åtföljda af fotografi jämte upplysningar och referenser torde sändas före 15 juli till »Solid» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

Hushållerska,

skicklig i matlagning, bakning, inläggning m. m. och van att med omtanke sköta ett landthushåll, önskas snarast. Svar med betyg och löneanspråk, märkt »Prästhem» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

SOM sällskap och hjälp finnes plats ledig i liten familj (3 pers.) för en glad och snäll flicka kunnig i matlagning, som vill åtaga sig att med ordning och sparsamhet sköta hushållet, med jungfrus hjälp och i samråd med husmodern. Svar med uppgift å ålder, pret. och porträtt torde sändas till »Familjemedlem», Nordiska Annonsbyrån, Göteborg.

FÖR bättre flicka som kan och vill åtaga sig matlagningen i litet hushåll finnes bra plats nu genast i södra Dalarne, inga grofsysslor. Svar till »Hög lön» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Plats genast.

En bättre flicka, van vid att på egen hand förestå ett landthushåll, får genast god plats i ungkarlshem på landet. Biljett, märkt »Bättre flicka», med betygsafskrifter och fotografl till Helsingborgs-Posten.

Barnkär, bättre flicka,

(ej under 20 år), som är villig att med husmoderns hjälp sköta tre barn om 1, 6 och 8 års ålder samt därjämte utföra lättare husjungfrusysslor, erhåller plats i köpmansfamilj i Göteborg antingen genast eller i höst. Den sökande skall vara frisk samt försedd medlem af familjen. Svar jämte foto och löneanspråk till »A.», Villa 29, med goda rek. Kommer att anses som Mösseberg.

FÖR en ordentlig, stadgad, anspråkslös, bättre flicka, kunnig i matlagning, sömnad m. m. finnes plats hos häradshöfding Westers. Rek. och porträtt torde snarast insändas till fru Anna Wester, Oskarshamn.

FÖR en undervisningsvan lärarinna, som kan undervisa i utländska språk och musik förutom vanliga skolämnen, finnes plats 1 nästa sept. Svar med betyg samt hälst fotografi och uppgift å lönepretentioner till »H. W. C.», Långås p. r.

Bildad Flicka,

anspråkslös, arbetsam och barnkär, kunnig i sömnad, erhåller plats den 15 juli såsom verklig hjälp åt frun i ingeniörstamilj. Svar till »S. F. 57» Handelstidningens annonskontor, Göteborg.

HOS tysk familj på landet finnes nu genast plats för en medelålders, anspråkslös bättre flicka, som är kunnig i bakning och matlagning samt villig deltaga i alla i ett hem förekommande göromål. Svar med betyg, åldersuppgift samt löneanspråk önskas till Fru E. Iähkel, Vånevik, Påskallavik.

Öfversköterskeplatsen

vid Länslasarettet i Linköping är ledig. Lön 600 kr. och allt fritt. Sökande vända sig till lasarettsläkaren.

ENKEL, medelålders flicka önskas som hjälp i liten familj med enklare sömnad o. d. Barnkär, som önskar ett varaktigt hem, har företräde. Svar med betyg och foto. till »Genast», Iduns exp., Stockholm f. v. b.

BARNFRÖKEN. För ung, frisk flicka, kunnig i sömnad och villig att gå frun tillhanda, finnes god plats på Djursholm den 1 aug. Svar till Hemmens Platsförmedling, Linneg. 25. Kl. 11—½4.

VERKLIGT anspråkslös, ordningsvan och barnkär flicka (hälst sykunnig) får mot fritt vivre och fri resa plats under sommaren hos enkel familj nära stad. Svar inom 8 dagar till »Hjälp och sällskap», Karlskrona p. r.

PLATS finnes genast för hushållsfröken, å mindre egendom. Svar med betyg, ref. samt lönepret. hälst med fotografi sändas till »Fru», Vårgårda.

EN bättre flicka som vill undervisa tvänne barn, något kunnig i sömnad samt för öfrigt vill deltaga i förek. husliga sysslor, får plats hos svensk familj i Paris. Lön (300) fr. samt fri resa. Svar till »H. S.», Iduns exp.

MEDELÅLDERS ensamjungfru önskas till 2 personers hushåll i Stockholm för hösten. Sökande bör vara god kokerska, renlig och ordentlig. Eget rum åt gatan. Ansökan med rek. eller ref. och noggrant uppgifna pret. torde sändas till Fru Anna Ullman, Kohlsäter, Gillberga.

LÄRARINNA, frisk, snäll, önskas för 1 flicka i 6:te kl. samt 2 flickor och 1 gosse i 2:a kl. kurs; pianospelning. Svar med betyg och fotografi, som återsändes, till prästgården, Fjälkinge.

I enkl. landthem önskas till sept. en frisk, pålitlig och barnkär, bildad flicka för vården af 3 mindre barn. Vana vid barn och kunnighet i sömnad önskvärd. Anses som familjem. Svar med foto, löneanspr. o. rek. till »Landtegendom», Ransta p. r.

Hushållerska.

En allvarlig och stadgad flicka eller medelålders barnlös änka, erhåller plats genast som husmoder hos änkeman, tjänsteman vid bruk å landet. Hon bör vara enkel och anspråkslös samt villig att vårda och uppfostra 3:ne barn, hvaraf det yngsta 2 år. Svar, åtföljdt af foto. med uppgift å löneanspråk, torde sändas till »Änkeman», Upphärad.

PLATSSÖKANDE

EN 18 års flicka önskar nu genast plats i någon god familj, hälst på landet där hon kan få deltaga i husliga göromål samt biträda med skrifgöromål. Eller också uteslutande kontorsplats. Den sökande har genomgått 6 klasser i elementarläroverk, samt Gyllenspetzka handelsinstitutet. Svar emotses tacksamt under signatur »Villig», Örebro p. r.

BILDAD, arbetsam, huslig flicka söker plats. Kan matl., bak, sömnad. Vackra betyg gen. Norra Inack.-Byrån, Malmskilnadsg. 27, Stockholm.

BILDAD, medelålders dam (musikalisk), praktisk och duglig med godt sätt och lynne, som en följd af år innehaft värdinneplats å större, gästfritt landthushåll, söker, på grund af dödsfall, liknande plats på landet eller i stad nu eller till hösten. Bästa referenser. Benäget svar motses till »Anförvandt» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

Student af god familj,

beresf, språkkunnig, önskar under sommarmånaderna anställning som informator. Svar till »G. O.», Iduns exp., Stockholm.

UNG bildad norska, som genomgått hushållsskola önskar plats, hälst i Stockholm, som sällskap och hjälp. Någon lön önskvärd. Svar till Ingrid Bader, Kragerö, Norge.

I ett enkelt

men godt hem, där husmor saknas, söker bättre, medelålders flicka plats. Goda rek. Svar »Plikttrogen», Iduns exp.

EN stadgad, i alla husliga göromål fullt kunnig fröken, som i 8 år skött en änkemans hem, men i följd af ändring i familjen nu är ledig, önskar sig nu eller till hösten plats att som husmoder förestå änkemans eller ungkarls hem. Hon är fridsam, arbetsam, pålitlig och anspråkslös, samt kan förete godt betyg från sin förra plats. Svar märkt »Husmoder», adresseras till poststationen i Larf.

GUVERNANT, undervisningsvan, önskar till höstterminen plats att undervisa minderåriga barn i vanl. skolämnen och de första grunderna i musik. Svar till »Värmländska 1907», Iduns exp. f. v. b.

Lärarinna.

Äldre, musikalisk, språkkunnig lärarinna (fransktalande), önskar till hösten plats i allvarlig familj i mellersta Sverige, hälst där endast ett läxlag med mera försigkomna elever ifrågakommer. Vackra betyg från goda familjer. Svar till »Äldre lärarinna» p. r. Öregrund.

17 ÅRS musikalisk flicka, som genomgått 8-klassig flickskola, önskar plats i familj att undervisa i vanliga skolämnen och särskilt i språk. Svar till Myrtel Hellgren, Skara.

UNG guvernant, undervisningsvan i svenska ämnen, språk och musik, önskar plats till höstterminen. Svar till »Language», Fritsla p. r.

20 ÅRS FLICKA med god uppfostran, önskar under sommaren komma i ett godt hem på landet, att mot fritt vivre hjälpa till med inom hus förekommande göromål. Svar till »Värmländska», Karlstad p. r.

PLATS önskas i familj till 1 juli af en 30 års flicka, att vara husmoderns hjälp i allt. Kunnig i sömnad och matlagning. Svar till »E. W.», Varbergs postkontor, Varberg.